

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst 4 2 D, do 100 vrst 4 2 D 50 p, večji inserati petih vrst 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisane in zaščitene frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
12 mesecev	Din	240—	120—	360—
6	120—	60—	30—	180—
3	60—	30—	15—	90—
1	20—	10—	5—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Beogradske konference.

Posvet Male antante, ki se te dni vrši v Beogradu, bo ostal zgodovinski dogodek prve vrste. Dočim sta prejšnja dva posveta veljala int. ni malo antantni organizaciji in kvečjemu lokalnim madžarskim in bolgarskim incidentom, se sedanjemu bavi z važno mednarodno izpremembo v evropski diplomaciji. Mala antanta je bila lahko mirna, dokler je za sabo in proti intrigam Italije imela varno zaledje francoske zaveznice in Velike antante. Zadnje angleške volitve pa so Vel. antanto tako skrhalo, da pričakujemo njen definitivni razpad in popolnoma izpremenjeno angleško politiko napram evropskemu kontinentu. To je treba vpoštevati, predno se o sedanjem beogradskem posvetu Male antante izreče točnejša sodba.

Angleška javnost ni zadovoljna s političnim sistemom Velike antante. Njeno časopisje kriči po povratku predvojnih političnih razmer in zahteva, da se v Evropi vzpostavi znana „balance of power“, to je ravnovesje evropskih sil, ki bi Angliji prineslo staro obvladujočo pozicijo. Angleški javnosti ni pogodba, da igra Francija napram srednji in vzhodni Evropi iniciativno vlogo in da mora v smislu mirovnih pogodb terjati nemške reparacije. Tako močna in odločilna francoska vloga na evropskem kontinentu Angliji ni povšeč, dasi dobro ve, da služi Francija s tema dvema akcijama novi Evropi, Evropi mirovnih pogodb in splošnemu evropskemu miru. Angliji ni prav, da se okoli Francije zbira krog zvestih zaveznikov in prijateljskih držav, tovarištv. Belgije, Poljske, Češkoslovaške, Rumunije, Jugoslavije, Grčije in deloma Avstrije, ki hočejo miru in medsebojnega spoštovanja ter notranjega blagostanja. Anglija bi rada ravnovesja evropskih držav, to se pravi novo zvezo ob boku Francije med Anglijo, Španijo, Italijo ter v bodočnosti tudi z Nemčijo. Bodočnost bo pokazala, ali je mogoča taka zveza vsaj z Nemčijo, z najjačjim konkurentom angleškega gospodarstva. Nam zadostuje obrat angleške zunanje politike, zveza Anglije s Španijo in Italijo ter iz njehajajoča ost proti naši državi. Z nekega decembra je Češko-slovaška spoznala dalekosežnost izpremenjene angleške politike in temu primerno sklenila še tesnejšo zvezo s Francijo, ki ni daleč od prave vojne konvencije. Doslej se je mala antanta

opirala na Veliko antanto ter ž njeno računala, da bo „itila novo Evropo“ ter njeno državno razporedbo. Sedaj je odpadla ta velika g. rancija. Italija bo imela za intrige v srednji in južni vzhodni Evropi še lažje stališče. Zato išče Mala antanta politično konstelacijo, ki ji bo garantirala sejanje posredno stanje, zlasti na prvo besedo v vseh zadevah, ki se tičejo srednje in južno-evropskega političnega področja.

Prva stopnja k temu izhodu je tesna zveza med Jugoslavijo in Francijo po češkem vzoru. Ta zveza je že perfektna. Med Češkoslovaško in Jugoslavijo obstoja popolna vzajemnost interesov in stremeljenj. Tudi Mala antanta kot celota se bo tesneje privila k Franciji, ker ve, da ima edinega neprotivnika v imperijalizirani novi Nemčiji, Madžarski in Bolgarski. Tako os bi hotela angleško-italijanska diplomacija znova poriniti v srce Evrope in deliti Francijo od slovanskih narodov. V tem oziru bo Mala antanta revidirala stališče napram Poljski in Grčiji ter ju skušala pritegniti v defenzivno zvezo. Tako zveznost bo Poljski in tudi Grčiji le po godu. Prva ima Nemčijo za nasprotnico, druga pa Italijo na vratu.

Drugo stopnjo k novi konsolidaciji Male antante in njenega položaja v Evropi tvori uvod Rusije v Evropo. Dr. Beneš je že v decembru m. l. svetoval Franciji, da se pobota z Rusijo in da jo še pred Anglijo de jure prizna. Francija ne bo dolgo oklevala. Pač pa je naša država spoznala, da je prišel ugoden trenotek obnove razmerja z Rusijo. V Pragi, Berlinu in v Moskvi se vrše pogajanja, ki bodo v kratkem zaključena. Rusija, tudi sovjetska, bo kmalu spoznala, da Jugoslavija in Češkoslovaška ne iščeta v njej izkoriščevalnega predmeta, marveč samo slovanskega zaveznika in da so torej novi stiki namenjeni pravični in gospodarsko korektni vzajemnosti, ne pa izkoriščevanju in gospodarskemu bagateliziranju, kakor delajo ostale države, predvsem Italija z zahtevo po donskih premogovnih in železnih revirih ali pa Anglija in Nemčija s staro pohlepnostjo po ruskem tržišču. Tam kaj kolonialna sebičnost, tu pa slovansko zavezništvo in skupna afirmacija napram Evropi. Ni daleč do dobe, ko bomo govorili o slovanski politiki v Evropi.

To so splošni cilji sedanjega beogradskega posveta. Omajana situacija Velike antante zahteva, da smo oprezní. Ostala vprašanja, n. pr. vprašanje reparacij in pa madžarskega obnovitvenega posojila so bolj sporednega pomena, dasi se bodo tudi ta reševala v smislu mirovnih pogodb. Že dolgo ni konferenca evropskih držav zanimala

Dr. Henrik Steska, član upravnega sodišča za Slovenijo:

O upravnem sodišču.

I.

Tekom preteklega stoletja se je po Evropi razvil stremeljenj po takih pravnih institucijah, ki naj omogočijo direktno, neodvisno in neinteresirano upravno kontrolo tudi pri rešitvah upravno-pravnih stvari. Pri civilnosodnem postopanju je sodnik neodvisen in neinteresiran, pri kazenskem sodnem postopanju je sodnik istotako neodvisen, a v namen, da bodi tudi neinteresiran. Imamo posebne državne pravdnike, ki zagovarjajo državni interes. Pri upravi pa nikakor ne moremo govoriti o neodvisnosti in o neinteresiranosti njenih organov. Ti organi so pri reševanju odvisni od ministra in ti zopet neposredno ali posredno od parlamentarnih večin in podobnih interesnih krogov. Neinteresirani pa upravní organi tudi niso, saj morajo skrbeti za zadovolnitev javnih koristi, nimajo pa zastopati interesov poedincev. Interesi poedincev uživajo tedaj potrebno zaščito s strani upravnih oblastev le v toliko, kolikor to zahteva javni interes. Res, da je v javnem interesu tudi točno izvrševanje obstoječih zakonov in brezpogojno spoštovanje tujih pravic. Pogosto pa upravno oblastvo določeno smer javnih interesov tako enostransko zastopa, da ne upošteva ravnokar navedenega obsega in osnovnega javnega interesa, ki se tiče spoštovanja tujih pravic.

V naši državi smo si pomagali z ustanovitvijo posebnih sodišč. Za razsojanje upravnih sporov imamo v zmislu izredno lapidarnega čl. 102. ustave poleg državnega sveta kot vrhovnega upravnega sodišča še upravna sodišča. Vse odredbe o sedežu, sestavi, pristojnosti in postopanju upravnih sodišč so se pripustile izvršilnemu zakonu. Ta zakon, namreč zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih, določa, da se na sedežu apelacijskih sodišč ustanovijo upravna sodišča. Začasno, dokler se z novim zakonom ne uredi enotna organizacija rednega sodstva za vso državo in ne določi krajevna pristojnost s tem

zapadne diplomatije in javnosti tako kakor sedanja v Beogradu. O tem govore dolgi komentariji in pa veliko število najuglednejših poročevalcev svetovnih listov, ki so prihili v Beograd, da iz prvega vira črpajo poročila o poteku in sklepih sedanjega malo-antantnega posveta.

zakonom ustanovljenih apelacijskih sodišč, v naši državi 6 upravnih sodišč, namreč v Celju za Slovenijo, dalje v Zagrebu, v Beogradu, v Skoplju, v Dubrovniku in v Sarajevu. Ustroj in pristojnost upravnih sodišč in postopanje pri njih uravnava poleg že omenjenega zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih od dne 17. maja 1922, Sl. Nov. 111, še kraljeva uredba o poslovnem redu državnega sveta in upravnih sodišč od 5. septembra 1922, Sl. Nov. št. 96.

Predsednike in sodnike upravnih sodišč predlaga v dvojnem številu državni svet, a postavlja jih kralj na predlog ministra pravde. Za prvo imenovanje in za imenovanje predsednikov sploh je bil ta postopek priporočljiv, a za poznejše imenovanje članov upravnih sodišč ta način ni več umesten. Treba bi bilo, da se predpis v tem smislu predrugači, da pri bodočih imenovanjih ne le državni svet, temveč tudi dotično upravno sodišče kot poklican lokalni faktor stavi svoj dvojni predlog. S tem bi se olajšalo delo državnega sveta, a bi ga vendar ne vezalo pri sestavi njegovega predloga.

Upravno sodišče vrši svoje posle v oddelkih treh članov. Posamnim oddelkom predsedujejo predsedniki in po činu najstarejši upravni sodniki, a razpored posamnih sodnikov na oddelke se vrši s kocko. Slednje ni posebno primerno, akoravno tu ni takih pomislekov, kakor pri razporedbi državnih svetnikov s kocko. Važen je predpis, da odloča o sporih finančnega značaja stalno isti oddelek in da naj bosta v dotičnem oddelku po možnosti dva člana iz finančne upravne stroke. Komplikiranost in obsežnost finančnega prava to zahteva. Za predsednika in sodnike upravnih sodišč se zahteva posebna kvalifikacija, biti morajo pravniki in imeti morajo deset oziroma 8 let službe v sodni ali upravni stroki ali kot javni pravni zastopniki. Glede njihove stalnosti, disci-

plinske odgovornosti in odgovornosti za škodo veljajo podobni predpisi kakor za državne svetnike.

V nasprotju z državnim svetom pripada upravnim sodiščem pred vseno upravno sodstvo, vendar pa jim gre tudi zelo obsežno disciplinsko sodstvo nad državnimi uradniki in uslužbenci in mnogo upravnih poslov, ki se nanašajo na samoupravo. Pri določitvi kompetence upravnih sodišč se je treba ozirati na dvoje, na razmeitev pristojnosti napram državnemu svetu in na razmerje do upravnih oblastev srednje in nižje stopnje.

Poedine fizične osebe kakor tudi poedine pravne osebe (n. pr. društva raznih vrst, ustanove, javnopravna telesa teritorialnega ali stanovskega značaja, zavodi s pravno osebnostjo itd.), ki menijo, da je državno upravno oblastvo ali samoupravno oblastvo (krajevna samouprava) s svojimi upravnimi akti (odločbo, razsodbo, naredbi) kršilo pravico ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes, imajo vobče le pravico do pritožbe na eno višje upravno oblastvo. Ako dotična fizična ali pravna oseba meni, da je tudi višje upravno oblastvo v svoji lastnosti kot druga stopnja kršilo pravico ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes tožiteljev, pa sme vložiti tožbo na upravno sodišče, odnosno ako je drugostopno upravno oblastvo ministrstvo, tožbo na državni svet. Pri nas velja tedaj načelo dveh upravnih stopenj ali instanc. Le izjemooma, kadar je ministrstvo kot prva (najnižja) instanca izdalo svojo odločbo ali kadar kak specialen zakon izrecno izključuje pritožbo od nižje na višjo upravno stopnjo, takrat gre zoper upravni akt upravnega oblastva, ki je v konkretnem primeru v najnižji stopnji odločil, tožba neposredno na upravno sodno instanco, torej v prvem primeru na državni svet v Beogradu, v drugem pa na upravno sodišče. V smislu predhodnih odredb naše ustave (čl. 134., odstavek 5.) je šla pritožba od pokrajinske uprave neposredno na državni svet, kadar je pokrajinska uprava kot prva in poslednja stopnja odločala. Ta predpis je bil pač le toliko časa potreben, dokler ni izšel zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih, kajti do takrat smo imeli le državni svet, ne pa še upravni sodišč (če izvenzamemo zagrebško finančno upravno sodišče). Sedaj pa, ko imamo upravna sodišča, omenjeni predpis v prehodnih odredbah naše ustave po občem mnenju ne velja več, ker je dotična prehodna določba ponehala pač že z ustanovitvijo upravnih sodišč.

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

Iz zapiskov ni razvidno, v kateri nočni uri se je del družbe iz hotela »Trinakrije« napotil v gostilno »Babilon«. Bilo je nemara popolnoči, ko sta veselje in zabava priklopila na vrhunec. Bil je to tajnik francoskega poslanstva, ki je prišel na to misel. Videl je na drevesu pribit lepak in predlagal, naj bi se družba napotila v gostilno. Z raznobarnimi lampijoni in gorečimi baklami opremljeni so šli tjakaj v gostilno in ko so pri gostilni položili nekaj cekinov, so bili novi gostje v gostilni sprejeti z največjim navdušenjem. Družba s »Trinakrije« se je veselo vrtela po taktu sijane dvovrstne harmonike. Tajnik francoskega poslanstva se je vrtil v čeznem menuetu s plemenito gospodično Walburg Hansen, sicer znano pod imenom Walburg-Ringelwurm, in domači krčmar s svojo orjaško postavbo je istočasno plesal valček z ljubko mlado igralko s kraljevega gledališča.

Vladalo je splošno slavnostno razpoloženje in vsi so bili očarani o silajno uspelem domisleku. Tesen in nizek lokal je bil prenapolnjen občinstva, ki ni moglo biti bolj razposajeno in mešano, kakor je bilo.

Semkaj je prišla tudi gospa Sonja s policijskim poročnikom in svojim soprogom. Sprva je bila očarana in se je med vsemi očividno najbolj zabavala. Nenadoma pa se je nekaj prigodilo.

Poročnik ni okrenil oči od nje, tako je bil zaljubljen v njo. In naenkrat je opazil, da je sredi med plesom nehala, zapustila svojega kavalirja ter se

umaknila v najtemnejši kot plesne dvorane. Helmersen je hitel k nji. V svitu brleče parafinske svetilke je opazil, da je bila blede kot stena.

»Tako moramo oditi od tu!«
»Zakaj? Saj se vendar izbornu zabavate!«
Težko je sople.

»Ne morem več prenašati tega zraka,« je šepnila; »duši me.«

Opazil je, da je postala silno nervozna in razburjena. Čutil je, bil je skoraj prepričan, da ne govori resnice. Ni mogla prikriti svoje razburjenosti in nehoti so se njene oči upirale v nasprotni kot z dimom prenasličene dvorane. Tu je ob navadnih lesenih mizah sedelo več ljudi in pilo. Večina izmed njih je pazno sledila veselemu vrvenju. Ob eni izmed miz pa sta sedela dva moža, ki sta stikala glavi in se razgovarjala. Šepetala sta med seboj in zdelo se je, kakor da bi bila popolnoma vtopljena v svoj razgovor. Hrušč in trušč ju očividno ni nič zanimal. Ko je Helmersen zagledal njiju obraza, se je stresel: spoznal ju je takoj. Bila sta to mož z modro svilen ovrtnico in njegov tovariš. Iz oči gospe Sonje sta odsevala strah in groza.

»Pojdimo, pojdemo!«
Helmersen je bil odvedel k izhodu. Med potoma sta srečala njenega moža. Odvetnik je takoj spoznal, da ni bilo nekaj v redu.

»Ali si utrujena?« jo je vprašal ter jo prijel pod pazduho.

»Utrujena sem,« je odgovorila, »sicer pa se mi tudi tu ne zdi več zabavno. Prevelik trušč je tu in ti ljudje tako zelo razbijajo z nogami pri plesu. In ta zrak! Pojdemo domov.«

Ob vratih se je poročnik še ozrl v dvorano. Neznanka sta še vedno sedela ob mizi, zatopljena v

razgovor. Zdelo se je, kakor da bi ne bila opazila ne gospe Sonje, ne policijskega poročnika. Ali pa sta morda znala tako zelo prikrivati in zakrivati svoja opazovanja?

Oba gospoda sta spremljala gospo Sonjo iz dvorane. Ko je stopila na plano, jo je pretresel mraz, dasi je bila avgustova noč zelo topla, skoraj bi rekli soparna. To je strah, si je mislil poročnik. Takšen nenaden strah lahko učinkuje kot mraz.

Spremljal je zakonski par do vrtnih dveri. Tu se je poslovil. Odvetnik in njegova soproga sta stopila v hišo, policijski poročnik pa se je še nekoliko sprehajal ter razmišljal o tem, kar je videl. Iz daljave je še slišal hrup in trušč veselje v hotelu »Trinakrije« in v kavarni »Babilon«. Od vseh strani mu je donel na ušesa krik, vik, smeh in petje. Noč je bila topla kakor sredi poletja. Ogenj in baklje so žarele sem ter tja. Poročnik je krepko dihal vonj dozorevajoče narave in njegovo srce je napolnila boleost, ker je v sebi čutil gotovost, da i ubi gospo Sonjo in da gospo muči neka tajnost, v katere jedro ni mogel prodreti. Podzvestno je čutil, da ji groze nevarnosti.

Med Asbjörn Kragovimi beležkami čitamo na tem mestu nastopne vrstice:

»Imenovani trije so zapustili prireditel ob pol 4. jutraj. Deset minut kasneje sta odšla tudi oba postopača.«

Ko sta odvetnik in njegova soproga prišla v vilo, se je Sonja še vedno pritoževala, da je utrujena in se je hotela vleči v posteli. Govorila sta še nekaj časa v odvetnikovi pisarni in gospa Sonja je shranila svoje dragulje v veliki železni blagajni. Ko je že blagajno zaklepala, jo je odvetnik v pogovoru prekinil in prisluškujoč pogledal skozi okno,

»Ali si kaj čula?« jo je vprašal.

Presenečeno ga je pogledala.

»Ne, ničesar nisem slišala,« je odgovorila.

»Zdelo se mi je, kakor da bi slišal ropot na vrtni,« je mrmral odvetnik, »toda očividno sem se motil. Ničesar ni slišati.« Nato se je ga je lotila njegova običajna strast za delo in mahoma je začel proučevati svoje akte.

Gospa Gade je odšla v sosedno sobo, kjer je prižgala temnordečo nočno svetiljko.

Skoraj na to je zopet otvorila vrata k njegovi pisarni in vprašala:

»Ali si še vedno pri delu?«

»Se vedno, dete moje,« je tiho odgovoril, kakor da bi bil njegov duh odsoten daleč kje drugje.

Tiho je zopet zaprl vrata.

Oblekla je širok, vzeten kimono ter se zleknila na divan. Njene oči so imele čudežno sanjav izraz.

Ob istem času je poročnik sedel na klopi ob morskí obali ter zamišljeno zrl na neskončno morskó gladino, ki se je jela rdečiti ob prvih pramenih jutranje zore.

Mislil je nanjo.

Ona pa je ležala sama na divanu pod temnordečo svetilko.

Na koga je mislila?

V svoji pisarni je sedel odvetnik in zatopljen v svoje akte si z roko podpiral glavo. Vse je bilo mirno in tiho.

Asbjörn Krag je v svojih beležkah na tem mestu pripomnil:

»Kje sta bila oba postopača?«

Zoper odločbo druge upravne stopnje v nobenem primeru ne gre pritožba na eventualno višje upravno oblast kot tretjo stopnjo, in sicer tudi potem ne, če bi kaj takega prejšnji zakoni izrecno dovoljevali ali prepisali. Ta ustanova je prav primerna, a žalibog poedini specialni zakoni hudo kršijo gotovo zelo umestno upravno načelo, da ide od nižje instance pritožba na srednjo, t. j. na prvo višjo instanco, ne pa kar neposredno na vrhovno instanco, t. j. na ministrstvo. Ministrstva je treba razbremeniti in naj jim preostanejo le nastopni posli:

vrhovno vodstvo celokupne administracije v njihovem resoru, dajanje navodil podrejenim upravnim oblastem in zavodom in vrhovni nadzor nad istimi, priprava zakonov, izposlovanje kraljevih ukazov, dajanje uredb, kolikor to ni po zakonitih predpisih izrecno pridržano drugim državnim ali samoupravnim oblastem, postavljanje nižjih državnih uradnikov in še nekaterih v raznih zakonih vsled posebnega velikega pomena za vsa država izrecno ministrstvom pridržanih poslov. Ti ministrstvom preostali posli zaslužijo kar največjega in najskrbnejšega upoštevanja s strani ministrstva, ako hočemo, da bodi uprava dobra. Drugi posli državne uprave naj se prepustijo srednjim in nižjim upravnim instancam in to na ta način, da bodi v principu nižja instanca prva instanca za večino upravnih poslov in le izjemoma odločajo srednja (pokrajinska ali oblastna) instanca kot prva instanca. To je neobhodno potrebno, ker morajo osebe, ki odločajo v prvi stopnji do dobrega poznati lokalne potrebe prebivalstva, a višje instance v obče nimajo takega znanja glede vsega sebi podrejenega teritorija. Povsem nepotrebna je bolazen in odpor nekaterih državnih uradnikov, da bi bila nižja instanca vobče prva stopnja in da bi pritožbe ne šle koncem konca na ministrstva. Saj so tudi nižje in srednje instance državni uradi, nezaupljivost centralne vlade proti srednjim in nižjim upravnim instancam torej ni upravičena in gotovo se zavoljo tega ne smejo razni upravni posli prenesti kar na srednjo ali celo vrhovno instanco. Tako nezaupljivost povzroča le hudo nezaupanje prebivalstva napram centrali, a temu se je treba v interesu mirnega in uspešnega razvoja naše države izogibati.

Vprašanje zavarovani na podlagi vojnih posojil.

Koncem leta 1918 je zavarovalna družba Feniks po deželah bivše Avstrije, med temi na Češkem in v Sloveniji po svojih organih delala zavarovalne kupčije svoje vrste. V bistvu je šlo za to, da je prevzemala avstrijska vojna posojila po gotovem tečaju kot enkratno plačilo za nova zavarovanja. Ta zavarovanja so znana v poslovnih krogih pod imenom placements-pogodbe. Usoda vojnih avstrijskih posojil tedaj še ni bilo odločena. Kupčevalo se je z njimi po razmeroma ugodnih tečajih 60-90%. Valuta je bila tedaj še ena - avstro-ogrsko krona. Vojna posojila tedaj z nekoliko kurzne izgube ni bilo težko vnovčiti. Nove valute, češka, poljska, jugoslovanska, ogrska so prišle šele pozneje do veljave. Tiste čase so torej imetniki avstrijskega posojila dali družbi Feniks, ki je imela tudi v Ljubljani staro svoje zastopstvo, svoja avstrijska vojna posojila po tedanjih v Avstriji veljavih tečajih 80-90% v zavarovalno plačilo proti temu, da se je »Feniks« lastniku takega voj. posojila v posebni polici zavezal plačati po preteku gotove vrste let določeni znesek v gotovini, kateri je odgovarjal prevzemni vrednosti vojnih posojil z obrestmi. Pogodbe, sklenjene pred uvedbo nove valute v nasledstvenih državah, so se tedaj seveda sklepale in glasile na stare krone. Mnogo teh pogodb je veljalo za dobo 5 let. Ta doba sedaj poteka. Nekateri stranke so sklenile te pogodbe na ta način, da so zadobile pravico samo doplačila gotovega kapitala po preteku določenega števila let. Druge stranke imajo pa take pogodbe navadno za daljšo dobo let in dobe poleg letno izplačanih obrestih ob času sklenitve še določeno glavnico. Kakor rečeno so bile te pogodbe sklenjene v starih kronah pred uvedbo novih valut. Ko sedaj poteka čas plačila, je med strankami nastal spor glede tega, v kakšni valuti je treba plačati doteleto zavarovalnino. To nesoglasje ne obstoji samo pri nas, ampak tudi v drugih nasledstvenih državah. Stranke - zavarovalnici - ki so sklenili take pogodbe, zahtevajo sedaj seveda plačilo v svoji valuti. Kakor izvemo iz Prage, je to vprašanje zadobilo veliko važnost na Češkem, kjer prizadete stranke zahtevajo plačilo v češkoslovških kronah. »Feniks«, ki se je med tem že prilagodil novim razmeram v nasledstvenih državah in napravil nove reprezentance, pa stoji na stališču, da je kraj izpolnitve Dunaj in da so te pogodbe podvržene avstrijskemu pravu. Češkoslovška finančna uprava, pravi Feniks, je odredila priznanje avstrijskim vojnim posojilom kot češkoslovškim vojnim posojilom in tudi ni pripravlja ob odlopi-

vanju četrtega češkega državnega posojila tistih vojnih posojil, ki so bila porabljena za placements-pogodbe. Kakor izvemo, stojijo nekatera upravna oblastva na Češkem na stališču, da pri teh placements-pogodbah ne gre za nove zavarovalne pogodbe v tehničnem smislu besede, marveč da so to kratkoročno terjatve v starih kronah, katere so v Češkoslovški podvržene konskripciji pri clearingu in katere pridejo do poravnave v clearingu med Češkoslovško in Avstrijo. Interesentje smatrajo to rešitev za nezadostno, ker se boje, da bi prišlo v takem clearingu njihove terjatve samo z znatno izgubo do plačila v češkoslovških kronah. V Pragi se je vršila nedavno seja takih interesentov, v kateri je bilo povdareno, da pravna meja med zavarovalnimi pogodbami in kupčijami, ki služijo naložbi kapitala, ni ostro dovolj začrtana. Tudi v teoriji in literaturi da ne vlada soglasje. Gotovo pa je, da so stranke pri teh pogodbah mislile na zavarovanje. Zastopalo se je mnenje, da bi sprito nejasnosti pravnega položaja ne bilo oportuno odpovedati se ugodnostim, katere bi nudil clearing, marveč bi kazalo varovati si pravice v clearingu ter poleg tega skušati doseči odškodnino za izgubo, katere bi pretela v klirgu. Tako dopolnilo bi bilo doseženo povodom meddržavnih pogodb, katere se imajo v bližnjem času vršiti in ugotoviti pravno razmerje zavarovalnih družb. Zavarovalna družba »Feniks« je izjavila po svojem zastopniku v Pragi, da bo pri tem rada postopala konformno z lastniki placements-pogodb, ker je tudi njej na tem, da pridejo njeni komitentje do polne zadovoljitve in jih ne zadene škoda vsled valutarne ločitve.

Kakor izvemo, se je tudi pri nas proti koncu l. 1918 od strani »Feniksa«

Telefonska in brzolovna poročila

Tretja konferenca držav Male antante.

Dnevni red razprav. — Rezultati konference ne pomenjajo nikake politične senzacije.

— Beograd, 10. jan. (Izv.) Za večeraj popoldne pričakovana svečana otvoritvena seja III. konference držav Male antante je morala biti preložena, ker romunska delegacija z zunanjim ministrom Duco ni mogla pravočasno prispeti v Beograd zaradi velikih v Vojvodini vladajočih snežnih viharjev. Prvotno je bil prihod romunske delegacije napovedan za 14. večeraj popoldne, pozneje za 17. uro. Vojna po železnici pa je naletela na take velike ovire, da se je prihod zakasnil za celih rečemo 24 ur.

Vsled tega so se vršila le prijateljska posvetovalna med dr. Benešem na eni strani ter dr. Ninčičem in Pašičem na drugi strani. Dr. Beneš je večeraj ob 11.30 v spremstvu zunanjega ministra obiskal predsednika kraljevske vlade g. Pašiča na njegovem stanovanju. Tu je dr. Beneš v polnem razgovoru pojasnil šefu naše vlade uspehe svojega potovanja v Pariz ter mu v kratkih orisih podal vsebino franko-češkoslovaške zvezne prijateljske pogodbe, ki se ima na njegovo inicijato razširiti na vse države Male antante, kakor smo že pred dnevi poročali. Popoldne sta imela oba zunanja ministra v zunanjem ministristvu daljše razgovore o dnevnem redu razprav III. konference Male antante.

V češkoslovškem poslaništvu je bila prirejena na čast dr. Benešu in njegovemu spremstvu intima večerja. Po večerji so odšli dr. Beneš s soprogom, poslanik Jan Šeba in ostali člani delegacije oziroma poslaništva na dvorni ples, ki je bil prirejen na čast Nj. Vel. kraljice Marije povodom rojstnega dne. Ples je bil nad vse slajen.

Na potu od Maribora do Beograda so skušali zastopniki našega domačega tiska intervjuvati češkoslovškega zunanjega ministra dr. Beneša glede raznih aktualnih mednarodnih problemov. Dr. Beneš je bil v splošnem zelo rezerviran in je zastopnike tiska opozarjal samo na splošnosti.

Posebnu dopisniku, ki se je vozil do Beograda, je dr. Beneš kratko omenil dnevni red razprav o vprašanjih, ki se imajo razmotrivati na konferenci. Na dnevnem redu so: 1. Razmerje Male antante do Grške. 2. Mala antanta in Poljska. 3. Vprašanje nemških reparacij. 4. Vprašanje madžarskega posojila. O tem vprašanju je Mala antanta razpravljala že na sinajski konferenci in so bili zadevni sklepi objavljeni reparijski komisiji. Po izjavi dr. Beneša obstajajo glede madžarskega posojila še razne sporne točke, ki jih ima konferenca temeljito preučiti in končno sprejeti del. stališče napram temu vprašanju. 5. Vprašanje sovjetske Rusije. Stališče dr. Beneša v tem vprašanju je znano.

Konferenca bo imela strogo političen značaj, vendar se bodo obravnavala nekatera specialna gospodarska vprašanja, tako vprašanje definitivne trgovinske pogodbe med Češkoslovško in Jugoslavijo.

Končno je minister dr. Beneš izjavil:

sklenilo več takih pogodb, ki so obstajale v bistvu v tem, da so stranke izročile »Feniks« svoja vojna posojila kot plačilo po gotovem kurzu, dočim se je »Feniks« zavezal v posebnih policah, ki so datirane na Dunaju, plačati po preteku gotove vrste let določeno glavnico, katere je seveda odgovarjala vrednosti izročenege voj. posojila. Naše stranke so imele tedaj priliko vojno posojilo tudi sicer vnovčiti, ker je bilo prilike dovoli po razmeroma ugodnem kurzu prodati vojna posojila. Kupovale so taka vojna posojila po tečaju 90 do 90 odstotkov razne banke pa tudi razni privatni spekulantje. Stranke so seveda mislile, da gre za sklep zavarovalne pogodbe. Sedaj poteče čakalna doba in tudi pri nas postane to vprašanje aktualno. Prizadeti interesentje stoji na stališču, da imajo pravico do plačila v naših kronah al pari. Zavarovalna družba »Feniks«, katere je med tem tudi pri nas v Jugoslaviji začela na podlagi nove uredbe svoje posle in ima razen glavne direkcije v Beogradu tudi v Ljubljani svoje zastopstvo, pa stoji na stališču, da so te pogodbe sklenjene na Dunaju in da se glase v starih kronah. Vsled tega ni dana pravica do jugoslovanskih kron al pari. Plačilo naj bi se izvršilo na ta način, kakor je bil dogovorjen način plačila za terjatve v starih kronah med Avstrijo in Jugoslavijo, t. j. da bi se plačalo za vsakih 100 predvojenih kron po 32 jugoslovanskih kron. Ta način solucije, ki ga smatra družba za koncilienten, je raz stališče prizadetih strank seveda malo ugoden. Predmetno vprašanje je interesantno in je želeli, da se najde modus, kateri prepreči oškodovanje naših interesentov. Naša vlada bo morala posvetiti pozornost tudi temu vprašanju.

Nekateri listi so skušali pripisovati III. konferenci Male antante izredno senzacionalen političen pomen. To ni pravilno. Tretja konferenca je reden periodičen sestanek zastopnikov držav Male antante in se ne sme pričakovati od nje bogve kakšnih mednarodnih senzacij, kakor to skušajo suflirati evropski javnosti nekateri inozemski listi. Razumna, trezna in odločna politika Male antante je poštena in noče nikogar ogrožati v njegovi eksistenci, politika Male antante po izjavi ugodnega češkoslovškega člana delegacije ostane tudi po konferenci neizpremenjena. Sedanja konferenca res ne prinese nikakih senzacij, pa s tem ni rečeno, da ni važna, ker nje važnost kot stalne institucije leži ravno v bistvu antante same kot ugodnega faktorja v evropski politiki.

Ker se ima v Londonu dne 20. t. m. končnoveljavno razpravljati o madžarskem posojilu, bo dr. Beneš kot zastopnik Male antante v svetu Društva narodov takoj po konferenci odpotoval v London, da tam predloži sklepe in pogoje Male antante o dovolitvi posojila Madžarski.

ZAKASNITEV PRIHODA MINISTRA DUCE.
Romunska delegacija dopoldne še ni prispela.

— Beograd, 10. jan. (Izv.) Včerašnji prvi dan konference ni potekel po določenem delovnem programu. Vzrok je bil zelo zakasneli prihod romunske delegacije, ki do danes ob 10. dopoldne še ni prispela v Beograd. Zaradi velikih snežnih zametov je prihod še danes popolnoma negotov. Niti romunsko poslaništvo, niti železniški komisariat na beogradskem glavnem kolodvoru ne vesta točno naznaniti, kje se sedaj pravzaprav nahaja posebni vlak, s katerim se vozi romunski zunanji minister Duca s svojim spremstvom. Res je bilo večeraj prvotno javljeno, da pride Duca ob 11. dopoldne, pozneje z vsjo sigurnostjo ob 14. dopoldne oziroma proti večeru ob 17. Najbolj čudne vesti pa so se začele razširati pozno zvečer in ponoči. Govorili so, da pride romunska delegacija ob 23. ponoči, ob polnoči in ponoči ob 4. zjutraj. Vsled tega je tudi ostal zunanji minister dr. Ninčič na dvornem plesu do poznega jutra, hoteč takoj oditi na kolodvor k oficijelnemu sprejemu Romunov. Romunska delegacija pa ni prišla. Po informacijah našega dopisnika na romunskem poslaništvu ima zunanji minister Duca vsak hip danes prispeti.

Vsled zakasnitve se je nekoliko spremenil program konference. Včerašnji so bili informativni sestanki dr. Beneša in dr. Ninčiča. V Ninčičevem kabinetu so trajali popoldne nad eno uro razgovori med obema državnikoma. Razpravljala so se vsa aktualna vprašanja, ki jih ima Mala antanta rešiti na konferenci. Med Pašičem, Benešem in Ninčičem so se pa na sestanku razmotrivali bodoči cilji in naloge Male antante. Določil se je definitivni delokrog konference.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) So deč po sedanjih pojavih, pride vprašanje upostavitve diplomatskih zvez s sovjetsko vlado Rusije v odločilen štadij. Ker se bo to vprašanje razmotrivalo na tretji konferenci Male antante, prihaja tudi že do očitnih dijamentralnih nasprotij med staro in novo strujo v naši zunanji politiki. Staro strujo odločno odklanja vsake še tako omejene stike z Moskvo, dočim se nova struja zavzema za prijateljske odnose napram Rusiji. Prijateljstvo s sovjetsko vlado skuša doseči naš delegat univ. prof. Dimitrijevič, ki se mudi v Moskvi z nalogo, da doseže najprej zblizanje med srbsko in rusko pravoslavno cerkvijo ter vodi o tem pogajanja z ruskim sv. Sinodom. Obenem porablja priliko, da sondira teren za zblizanje med obema državama. Slična pogajanja med nami in Rusijo se vrše tudi v Pragi in v Berlinu.

Nasprotja med obema strujama prihajajo do značilnega izraza v dveh izjavah, ki jih objavlja naš tisk.

Neki višji uradnik zunanjega ministristva je izjavil zastopnikom tiska: Mala antanta, prvovrsten politični faktor v Srednji Evropi, nikakor ne more dovoliti, da bi države, tvoreče Malo antanto, stopile kot zadnje v odnosu z Rusijo. Rešitev tega vprašanja v marsičem odvisi od stališča Romunske, ki je doslej zahtevala, da ji Rusija vrne za-

pravljala so se vsa aktualna vprašanja, ki jih ima Mala antanta rešiti na konferenci. Med Pašičem, Benešem in Ninčičem so se pa na sestanku razmotrivali bodoči cilji in naloge Male antante. Določil se je definitivni delokrog konference.

MALA ANTANTA IN BOLGARSKA.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) Iz vodilnih diplomatskih krogov Češkoslovške republike prihaja inicijativa, da bi se dosegel sporazum Male antante z Bolgarsko. Mala antanta naj bi opozorila Bolgarsko na lojalno izvršitev neuliske mirovne pogodbe in obenem na dejanski položaj, ustvarjen po tej pogod-

bi. Hkratu se ima Bolgarska opozoriti, da je Mala antanta pripravljena na aktivno in prijateljsko sodelovanje z Bolgarsko.

Nasproti temu stališču pa so vodilni krogi naše zunanje politike prevzeli inicijativo, da se vsebina sporazuma držav Male antante ima razširiti tudi na neulisko pogodbo, dočim sedaj zadeva le izvršitev trianonske mirovne pogodbe. Kakor se je izrazil vašemu dopisniku član češkoslovške delegacije, bo izvedba te zahteve zelo težavna. Tudi predlog, da bi se Bolgarska pritegnila Mali antanti, ima mnogo ovir. Naglašajo splošno, da mora biti Mala antanta kot politični faktor kvalitativno, ne na kvantitativno na svojem odločujočem in važnem mestu.

Zveza med Rusijo in našo kraljevino.
Diametralna nasprotja med staro in novo strujo v naši zunanji politiki. — »Samoupravin« članek proti sovjetski Rusiji.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) So deč po sedanjih pojavih, pride vprašanje upostavitve diplomatskih zvez s sovjetsko vlado Rusije v odločilen štadij. Ker se bo to vprašanje razmotrivalo na tretji konferenci Male antante, prihaja tudi že do očitnih dijamentralnih nasprotij med staro in novo strujo v naši zunanji politiki. Staro strujo odločno odklanja vsake še tako omejene stike z Moskvo, dočim se nova struja zavzema za prijateljske odnose napram Rusiji. Prijateljstvo s sovjetsko vlado skuša doseči naš delegat univ. prof. Dimitrijevič, ki se mudi v Moskvi z nalogo, da doseže najprej zblizanje med srbsko in rusko pravoslavno cerkvijo ter vodi o tem pogajanja z ruskim sv. Sinodom. Obenem porablja priliko, da sondira teren za zblizanje med obema državama. Slična pogajanja med nami in Rusijo se vrše tudi v Pragi in v Berlinu.

Nasprotja med obema strujama prihajajo do značilnega izraza v dveh izjavah, ki jih objavlja naš tisk.

Neki višji uradnik zunanjega ministristva je izjavil zastopnikom tiska: Mala antanta, prvovrsten politični faktor v Srednji Evropi, nikakor ne more dovoliti, da bi države, tvoreče Malo antanto, stopile kot zadnje v odnosu z Rusijo. Rešitev tega vprašanja v marsičem odvisi od stališča Romunske, ki je doslej zahtevala, da ji Rusija vrne za-

VISOKO ČEŠKOSLOVAŠKO ODLIKOVANJE NAŠIM DRŽAVNIKOM.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) Zunanji minister dr. Beneš je ob priliki poseta v kabinetu ministrskega predsedstva izročil ministrskemu predsedniku g. Pašiču visoko odlikovanje Češkoslovške republike red Belega srebrnega leva I. reda s palmo, isto odlikovanje je bilo izročeno tudi zunanjemu ministru dr. Ninčiču v znak zasluge, ki sta si jih pridobila za osvobodjenje češkoslovškega naroda. O tem visokem odlikovanju je tiskovni urad zunanjega ministristva izdal kratek komunik, ki veli:

Danes opoldne je dr. Beneš, minister zunanjih zadev Češkoslovške republike, izročil predsedniku ministrskega sveta g. N. P. Pašiču red Belega srebrnega leva I. stopnje s palmo v znak zasluge, ki jih ima za osvobodjenje češkoslovškega naroda. Tej svečanosti so prisostvovali minister zunanjih zadev dr. Ninčič, češkoslovški poslanik pooblaščen minister g. Jan Šeba, pomočnik ministra dr. Girs, vojaški ataše Češkoslovške republike polkovnik Melichar in šef kabineta ministrskega predsedstva Boško Hristić. Ob 17. pop. je g. dr. Beneš na predkonferenci Male antante izročil isto visoko odlikovanje zunanjemu ministru dr. M. Ninčiču.

S tem redom se odlikujejo le poglavarji držav in pa za češkoslovški narod izredno zaslužni državniki. Po štetju tega reda je odlikovanje omejeno le na 20 oseb.

Ogorčena Italija in beogradska konferenca.

— Milan, 10. jan. (Izv.) Italijanski tisk je skušal prvotno hladno preiti III. konferenci Male antante. Danes je opaziti v italijanskem tisku nervoznost. Rim jasno izjavlja, da Italija ne more biti neinteresna na konferenci Male antante. Veliki interesi Italije v Sredozemskem morju jo silijo, da ne more mirno gledati grupiranja držav preko določenih podpisanih mirovnih pogodb. Niti mora novo grupacijo. Vodilni krogi so menja, da bo obkroževalna politika Male antante podvržena Madžarsko. Med fašistovski in nacionalističnimi listi je najbolj razjarjen in ogorčen radi beogradske konference milanski »Secolo«, ki očita državam Male antante nevaležnost napram Italiji za nje veliko delo osvoboditve narodov Male antante.

Francija o vlogi Jugoslavije. Radičeve komtinacije.

— Dunaj, 10. jan. (Izv.) Stjepan Radič je pripravedno sodeloval krščansko-socialne »Reichspost«-e, da pridobiva posebno v vojaških krogih Francije, ki se grupirajo okoli maršala Focha, na veljavi in terenu spozanje o važnosti Jugoslavije v

bi. Hkratu se ima Bolgarska opozoriti, da je Mala antanta pripravljena na aktivno in prijateljsko sodelovanje z Bolgarsko.

Nasproti temu stališču pa so vodilni krogi naše zunanje politike prevzeli inicijativo, da se vsebina sporazuma držav Male antante ima razširiti tudi na neulisko pogodbo, dočim sedaj zadeva le izvršitev trianonske mirovne pogodbe. Kakor se je izrazil vašemu dopisniku član češkoslovške delegacije, bo izvedba te zahteve zelo težavna. Tudi predlog, da bi se Bolgarska pritegnila Mali antanti, ima mnogo ovir. Naglašajo splošno, da mora biti Mala antanta kot politični faktor kvalitativno, ne na kvantitativno na svojem odločujočem in važnem mestu.

Zveza med Rusijo in našo kraljevino.
Diametralna nasprotja med staro in novo strujo v naši zunanji politiki. — »Samoupravin« članek proti sovjetski Rusiji.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) So deč po sedanjih pojavih, pride vprašanje upostavitve diplomatskih zvez s sovjetsko vlado Rusije v odločilen štadij. Ker se bo to vprašanje razmotrivalo na tretji konferenci Male antante, prihaja tudi že do očitnih dijamentralnih nasprotij med staro in novo strujo v naši zunanji politiki. Staro strujo odločno odklanja vsake še tako omejene stike z Moskvo, dočim se nova struja zavzema za prijateljske odnose napram Rusiji. Prijateljstvo s sovjetsko vlado skuša doseči naš delegat univ. prof. Dimitrijevič, ki se mudi v Moskvi z nalogo, da doseže najprej zblizanje med srbsko in rusko pravoslavno cerkvijo ter vodi o tem pogajanja z ruskim sv. Sinodom. Obenem porablja priliko, da sondira teren za zblizanje med obema državama. Slična pogajanja med nami in Rusijo se vrše tudi v Pragi in v Berlinu.

Današnja »Samouprava« priobčuje o sovjetski Rusiji politično zelo značilno in zanimivo izjavo bivšega poslanika na carskem dvoru v Petrogradu g. dr. Miroslava Spalajkovića. Spalajković je odločen nasprotnik upostavitve diplomatskih zvez z Rusijo. V članku, priobčenem v »Samoupravi«, naglašajo dr. Spalajković, da bi ne imeli z upostavitvijo odnosov do Rusije nikakih koristi, v političnem in socialnem oziru pa bi si nakopali veliko in nevarno zlo. Po njegovih besedah bi zastopnik sovjetske Rusije v Beogradu tvoril za našo državo v političnem, državnem, socialnem in nacionalnem pogledu vir največje nevarnosti, ker bi bil privlačni centrom vsem antirdržavnim in antinacionalnim elementom, ki jih imamo žalibog še mnogo na Hrvaškem in v Sloveniji, med muslimani v Bosni in v Makedoniji. Zastopnik sovjetske Rusije, razpolagajoč z milijoni dinarjev, bi kmalu privabil vse elemente k sebi. Spalajković pravi dalje, da »boševik ostane boševik«, in da v nobenem oziru ne more zagovarjati upostavitve diplomatskih odnosov z Rusijo.

srednjeevropskem problemu. Jugoslavija tvori križišče francosko-angelskih interesov. V gorenjih krogih se nagibajo k spoznavanju, da je treba opustiti močno centralistično vladno obliko, da se napravi Jugoslavijo za aktiven politični faktor. To pomenja velik uspeh v stremljenjih hrvaškega bloka. Če bo Pašić še dalje skušal vztrajati pri svoji doseženi politiki ali uvesti diktatoro po vzorcu Mussolinijevem, bo moral radi vzpostaviti ravnotežje v Srednji Evropi doznati, da franciji ne morejo več kot doslej s pasivnostjo smotriti kvarni razvoj v Jugoslaviji. Radi sporazuma s Hrvači bo Pašiču stavljen alternativni: »Ali—ali!«

SIJAJEN DVORNI PLES.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) Dvorni ples povodom rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije na čast gostom in zastopnikom držav Male antante je bil ena najslajših dvornih prireditev. Že okoli 21.30 so se začeli zbirati v svečani dvorani starega dvora razni na ples pozvani diplomati, državniki, politiki in drugi odličniki. Okoli 22. je bila zbrana vsa vabljena družba v največjem številu. Po dvoranah je bilo opažati najmodernejši, najslajše in najdragocenejši damski toalete, kakršnih še ni imel Beograd prilike opazovati na dvornih plesih. Prisotni so bili polnoštevilni diplomatski zbor z damami, visoki državni funkcionarji, generaliteta z oficirskim zborom, zastopniki vseh važnejših kulturnih in prosvetnih društev, zastopniki hrvaških in slovenskih društev, visoki uradniki vseh ministrstev, ugledni meščanje in zelo v velikem številu zastopniki inozemskega kakor tudi domačega tiska.

Pred otvoritvijo plesa so se napravile skupine politikov, državnikov in drugih odličnikov ter so med seboj razpravljale vsa važna dneva, kulturna in politična vprašanja. V kraljevi loži so se sestali zunanji minister dr. Beneš, predsednik kraljevske vlade Pašić in zunanji minister dr. Ninčič ter so do otvoritve plesa živahno razpravljali.

Točno ob 23. sta vstopila Nj. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija s svojim spremstvom. V spremstvu so se nahajali člani diplomatskega zbora in člani vlade. Kraljevska dvojica je otvorila dvorni ples z narodnim kolom »Srbijanka«. V kolu so bili kralji, kraljica, dr. Beneš, poljski poslanik Okenski itd. Opažati je bilo, da so se nekateri diplomati prav spretno priučili kolu. Po končanem kolu so sledili ostali moderniji plesi. Med odmorom, ki je sledil med prvim in drugim delom plesnega reda, sta v salonih imela kralji in kraljica cercle. V kraljevem salonu so se zbrali vsi diplomati, ministri in vodilni politiki ter se je kralj z vsakim izredno živahno razgovarjal. Dvorni ples sta Nj. Vel. članstvi zaključila ob 2. danes zjutraj. Neoficijelni del pa je trajal do 4. zjutraj.

ZANELLA O OSVOBODITVI REKE.

— Sušak, 9. jan. V listu »La Difesa« se zahvaljuje Zanello za številne brzojavne čestitke k novemu letu in napoveduje osvoboditev Reke izpod italijanskega jarma tekom par mesecev. »Naša Reka, Reka Rečano, bo oproščena sramotne sužnosti in nečloveškega mučenja, v katerem jo še drže tuji upravitelji in zuparji, kateri priznavajo in se celo šokostijo, da ne znajo vladati drugače nego s škornji.« (Giardino je v svojem novoletnem govoru rekel, da ima za Zanello in njegove pristaje, ki so seveda izdajalci Reke, samo dobre škornje.) »Moje zaupanje v bližnjo gotovo zmago reške pravice je absolutno in neizpodbitno klub nasprotstvom in težavam, ki jih treba še premagati in ki jih premagamo.«

List izveza v uvodnem članku, da hoče Giardino industrializirati Reko, da uniči reško trgovino in reši tržaško!

Vesti iz Italije.

VOLILNA TAKTIKA FAŠISTOVSKA STRANKE. — »KATOLIŠKI NACIONALCI.« — »TELEFONSKO OMREŽJE V RO-KAH PRIVATNE INDUSTRIJE.« — ITALIJANSKI BOJEVNIKI V INOZEMSKIH ITALIJANSKIH PODJETJIH. — TURŠKO-ITALIJANSKO PRIJATELSTVO. — SNEG IN MRAZ.

— Rim, 9. jan. (Izv.) Veliki fašistovski svet je bil skličen na dan 12. tm. toda najbrže bo zboroval šele 22. tm. Mussolini hoče menda poprej razpustiti zbornico, da bi se ne videlo, kakor da odloča v razpustu šele fašistovski svet. V fašistovskem svetu pod Mussolinijem svoje mnenje o volilni taktiki fašistovske stranke. Predsednik namerava volilno kampanjo voditi z mentaliteto, ki ni mentaliteta pohoda v Rimu, ki ga odgovarja čustvu discipline in zavesti, katero mora imeti vlada nad strankami. Pri Mussoliniju so bili odposlanci takozvani katoliški nacionalci, to je odpadnikov ljudske stranke. Mussolini jim je želel še nadaljnega uspeha proti demagogiji ljudske stranke dr. Pesterlozzi je izročil izkaznico fašistovske stranke, ki naj mu služi kot zveza med fašisti in katoliški.

— Rim, 9. jan. (Izv.) Družni svet je odobril načrt za konvencijo, ki jo je izdelalo pošto ministristvo in s katero se odaja vse urbano in interurbano telefonsko omrežje privatni industriji. Osebe prevzamejo po večini podjetniki, kar bi ga ne prevzelo, bi se porazdelilo po državnih uradih ali odpuščilo.

— Rim, 9. jan. (Izv.) Mussolini je razposlal na italijanske diplomatske urade v inozemstvu, okoliščina s katero jim nalaga, da morajo vplivati na italijanske tvrdke izven Italije, da odpuste iz svoje službe tuje uradnike in namestijo bivše italijanske bojvnike.

— Rim, 9. jan. (Izv.) »Corriere Italia« priobčuje pogovor svojega poročevalca z notranjim ministrom turške republike Ferid Beiem. Rekel je, da so odnosi med Turčijo in Italijo sedaj zelo pristrani in on misli, da se vsotvira resen temelj za pravo italijansko-turško prijateljstvo, samo v Italiji se gleda Anatolije ne sme govoriti o kolonizaciji, kajti sicer odpade prvi temelj za prijateljstvo.

— Milan, 9. jan. (Izv.) Že par dni sneži neprestano. Temperatura pada. V Bresciji je 13 stopinj pod ničlo. Vsa gorenja Italija je polna snega in izrednega mraza.

MADŽARSKI PARLAMENT.

— Budimpešta, 10. jan. (Izv.) Na večerajšnji seji se je nadaljevala debata o proračunskem provizoriju. Poslanec grof Appony je izjavil, da bo glasoval za proračunski provizorij iz razlogov državne koristi, da se pripada vladni stranki. Nato se je obširno pečal z vprašanjem madžarskega zunanjega posojila ter naglašal, da obveznosti glede letnega reparacijskega izplačila v znesku 10 milijonov zlatih kron ni mogoče prevzeti ne samo zato, ker bi na ta način prekipela črta trpljenja madžarskega naroda, nego tudi zato, ker sploh ne morejo biti določeni fiksní reparacijski zneski, dokler ni znana celokupna reparacijska vsota. Trgovinski minister soglašal s stališčem Društva narodov, da ne sloni vsaka industrija na zdravni podlagi. Madžarska mora pospeševati one industrijske panoge, za katere so dani naravni pogoji. Minister bo v kratkem predložil avtonomni carinski tarif in iz tega bo sledilo, da ne stremi za vsako ceno za industrijskim razvojem. Ministrski predsednik grof Bethlen naknadno izjavlja, da bo kontrola generalnega komisarija obsegala izključno le finančni program, ne pa sklepanja trgovinskih pogodb.

TRČKI BOJAN.

— Moskva, 9. januarja (Wolff) Glasom objave ruske brzojavne agencije je Trčki obolel za špansko boleznijo. Zdravniki so mu nasvetovali dvomesečni dopust. Dalje javljajo, se je stanje Ljlenina znatno izboljšalo.

AVSTRILJA IN RAZNI EVROPSKI PROBLEMI.

— Dunaj, 9. jan. (Izv.) V dunajskem parlamentu poda v prihodnjih dneh državni kancelar dr. Seipel oz. zunanji minister dr. Grünberger obširen ekspozé o znanjem političnem položaju. Kakor naglašajo na vodilnem mestu, se bo ekspozé dotaknil zelo obširno položaja v Nemčiji, reparacijskega problema, zveze med Češkoslovaško in Francijo, prošnja priznanja sovjetske Rusije in pa politike napram Italiji.

VREMENSKA NAPOVED.

— Dunaj, 9. jan. (uradna vremenska napoved). Večina oblaka, nekaj časa toplo, južno vreme, potem pa zopet mrzlo in sneg z močnimi severnimi ter severozadnimi vetrovi. V gorah snežne nevihte.

Politične vesti.

— Spor zaradi ljubljanskega mandata je zadnja dva dni izgubil glavno napetost. Vprašanje, ali je bila NNS po sporazumu zavezana, da plača polovico volilnih izdatkov, je s priznanjem plačilne obljube od strani NNS vsaj principižno rešeno. Čim je padla ta izjava, je ta odlozna težava usmerjena tako, da je sigurno upati, da se sporazumno uredi. Zanimanje se osredotočuje na skupno sejo načelstev JDS in NNS, ki je predvidena v sporazumu. Predsednik NNS je sicer dal razglasiti, da smatra tako sejo, če jo tudi pogodba predpisuje, za odveč. Vendar se nam zdi jasno, da tudi tu še ni padla zadnja beseda. Sploh se čela stvar danes že mnogo mirneje presoja in je v naprednih meščanskih krogih obilo razpoloženja, da se najde formula, ki bi omogočila uvaževanje uradniških interesov, ne da bi konflikt končal s prelomom. Mi moramo le beležiti, da po današnjem stanju stvari poravnava ni nemožna in so se morda to pot nasprotniki naprednega bloka vendarle prehitro veselili.

— Klerikalci hočejo spremeniti svojo politiko. Beogradski listi poročajo, da se klerikalci pripravljajo na koristen preokret v svoji politiki. Kakšen pa bo ta preokret, tega ne povedo. Zdi se, da klerikalce veliko bolj vleče k vladnim islim, kakor pa v opozicijski blok, kjer bi morali še nadalje jesti grenak kruh opozicije.

— Finančni položaj Nemčije se boljša. Sanacija nemških financ napreduje z oriašimi koraki. Inflacijska politika se je zamenjala z deflacijsko. Iz prometa se jemljejo papirnate marke in vnašajo nove, zdrave novčnice: boni zlataga državnega posojila in rentne marke, za katere jamči državna hipoteka nad vso nepremično lastnino lastnih Nemčije. Te rentne marke krožijo v zelo omejenem številu. Zato imajo skoro vrednost zlate marke. V kratkem bo doseženo tudi ravnovesje proračuna, ker so se v zadnjem času davki znatno povišali in je državna uprava znižal izdatke na minimalne nivoje. Tečaj papirnatih marke se je stabiliziral na 4,2 bilijonov. Predsednik nemške narodne banke poizkuša ustvariti novo nemško emisijsko banko in sicer v inozemstvu. Središče te banke bi naj bilo v Švici. Nemški finančni krogi računajo, da bo Nemčija v aprilu tega leta spravila v promet definitivne nemške novčnice zlate paritete.

— Angleški liberalci za delavsko vlado. V »North Mail« objavlja Lloyd George članek, v katerem svetuje delavski stranki, da izrabi situacijo in da pogumno poseže v javno življenje. Istočasno ji svetuje, da odbije od sebe skrajno socialistično smer. Za Macdonalda pomeni sedanjí položaj izredno prilagodit. Hitro naj jo zagrabi kot močan človek, brez oklevanja in odlaganja. Uspeh bo, če bo ravnal tako, tedaj sem prepričan, da ga bodo podpirali liberalni poslanci parlamenta v vseh perilih vprašanih. Med obema strankama obstoja popolna skladnost. V vseh vprašanih bo šel liberalizem tako daleč, kakor delavska stranka.

— Dr. Beneš svetoval Franciji, da prizna sovjetje. V »Daily Telegraph« čitamo, da je dr. Beneš tekom zadnjih pogajanj v Parizu nasvetoval Poincaréju, da Francija de iure prizna sovjetsko Rusijo, ker bi se znalo sicer dogoditi, da bo nova angleška delavska vlada prehitela Francijo. Tudi na beogradskem sestanku Ma'e antante bo dr. Beneš posredoval med Moskvjo, Bukarešto in Beogradom.

Julijska krajina.

— Bojno krčarko zgradijo v Trstu. Tako se poroča iz Rima. To bo krčarka 10.000 ton, najmodernejšega tipa. Stala bo okoli 100 milijonov. Zgradi se tekom dveh let v »Stabilimento tecnico«. Te dni pride v Trst mornariški minist. Thaon de Revel. Pripravljajo se mu velike svečanosti.

— Težka gospodarska kriza. Na obnem zboru tržaškega političnega društva »Edinosti« so se čule posebno bridke pritožbe, kako v gospodarskem pogledu tarejo naš narod v Italiji ne samo posledice vojne ampak izredna gospodarska kriza, v kateri se nahaja, kakor n. pr. vsled še ne izplačane vojne odškodnine in še ne izvršene za menjave denarja. Moralna dolžnost države je, da izplača odškodnine in podpore ter pokolnimo invalidom, vdovam in sirotam. Vlada izvršuje te svoje dolžnosti tako, da je upravičeno proti njej najhujše ogorčenje. Za vinogradniške kraje se napoveduje popolna propast. Vinogradništvo je eden glavnih virov v primorskem kmetijstvu, toda dežela je odrezana od svojega zaledja in tako stoji izven sfere svojega gospodarskega delokroga, ker ni preskrbljeno za dobre stike z zaledjem. Italijanska državna uprava nadalje kar brez glave uvala v novo pokrajino stare zakone, jo poplavlja z odredbami in dekreti, ki silno škodujejo domačemu gospodarstvu. Vse prošnje in pritožbe pa ne izdajo nič. Zdi se nam, kakor da bi italijanska vlada prav hotela upropasti svojo novo pokrajino in pregnati iz nje

avtohtono jugoslovensko prebivalstvo. Nikjer ni niti sence pravdnosti, ki se je ob prihodu Italijanov napovedovala Jugoslovenom s tako svečanimi obljubami!

— Z Goriškega. Glede na znane sklope občnega zbora tržaškega političnega društva »Edinosti« odgovarja odbor političnega društva »Edinosti« v Gorici, da je njegov program »pošteno in pozitivno delo za narod, iz katerega smo izšli, v katerem tičimo in s katerim smo nerazdružljivo zvezali svojo usodo. Našemu narodu ne prihaja rešitev iz preprirov, temveč samo iz pozitivnega dela«. Izjavlja, da se v prepire goriški politični voditelji ne bodo spuščali, ampak da poidejo pogumno svojo pot naprej gotovi, da bo zgodovina izrekla svojo končno sodbo, kdo je v teh težkih časih resnično in tra no koristil svojem narodu. Prav! Po nadaljnjih dejanjih bomo presojali goriško politično društvo. Zadnji čas pač je, da res nehajo spori in prepiri ter da vzcvete v Julijski Krajiní samo pošteno in pozitivno delo za narod! Tržaške »Novice« v svojem programu s posebnim poudarkom naglašajo, da vede medsebojno sovražstvo samo v pogubo. Izrekle so se odločno za enotno složno fronto. Želimo, da bi res prišlo do enotne fronte in do skupnega nastopanja proti silnim krivicam, ki padajo z italijanske strani dan na dan na naše nesrečno ljudstvo v Julijski Krajiní.

— Drugi Kubelkov koncert v Trstu odpovedan. Tržaški listi so bili vsi zadovoljni, na čelu jim »Piccolo«, da priredi slovesni češki umetnik Jan Kubelk v Trstu koncert. Prvi koncert je imel sijajen uspeh. Verdijevo gledališče je bilo razprodano. Umetniški užitek izreden. Napovedan je bil drugi koncert in gledališče je bilo že razprodano — kar naenkrat pa se je začelo nekaj govoriti in koncert je bil odpovedan, haje zaradi »indispozicije« moistra Kubelika. V resnici pa so njegov drugi nastop preprečili prenapetosti v fašistovskih krogih, ker ti modrirani mislijo, da se ne sme proslavljati nobenega umetnika, ako ni Italijan! Kubelk biva s svojo družino že dle časa v Opatiji. Ko se je čulo, da hoče prirediti zopet koncerte po večjih italijanskih in francoskih mestih, so ga Tržčani privabili v Trst in listi so poudarjali, da bi imel Trst čast, prvi poslušati slovesnega mojstra. Sedaj pa po prvem briljantnem uspehu mu je bil drugi koncert zabranjen. Tržčani so tako razžalili Čeha Kubelika in z njim ves češki narod!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.
Začetek ob 8. uri zvečer.
Četrtek, 10. jan.: Osmá žena Red C
Petek, 11. januarja: Zaprtó.
Sobota, 12. januarja: »Golobček«. Red B.
Nedelja, 13. jan.: ob 3. pop. Mogočni prstan Izven.
ob 8. zvečer Osmá žena Izven
Ponedeljek, 14. jan.: Golobček Red F
Torek, 15. januarja: Zaprtó.

OPERA.
Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Četrtek, 10. jan.: Tosca Red E
Petek, 11. jan.: Suzanina tajnost, Mozart in Salieri, Gianni Schicci Red D
Sobota, 12. januarja: »Mignon«. Red A.
Nedelja, 13. jan.: Selviški brivci; ljudska predstava.
Ponedeljek, 14. jan.: Zaprtó.
Torek, 15. januarja: »Mignon«. Red B.

— Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani. Vsi obolenosti nekaterih članov se vzprijaz v soboto mesto veseligré »Avtomobilist«, veseligrá »Male roke«.

— Sprememba dramskega repertoarja. Ker v soboto dne 12. t. m. ni na razpolago vojaška godba, ki naj bi sodbovala pri predstavi »Hamleta«, se dramski repertoar tako spremeni: v četrtek dne 10. t. m. »Osmá žena« za red C. petek 11. t. m. zaprtó. sobota 12. t. m. »Golobček« za red B. v nedeljo dne 13. t. m. popoldne ob 3. »Mogočni prstan«, zvečer ob 8. »Hamlet« in sicer obe predstavi izven abonmaja. Pri predstavi »Hamleta« igra Ofelijo ga. Nablocka, kraljico pa ga. Marija Vera.

Glasbeni vestnik.

— Opera. »Suzanina tajnost« kaže vse lastnosti tega političnega polnomenca. Ferrari je umetnik malih sredstev, ki jih zna pa izprati do dna. Za zbiranje kaže vse te njegove skrajne iznežene strani njegove umetnosti. Zlat je, da je tekst interese za plitev in celo brezpomemben. Vidi se, kakor bi Ferrari pograbil v svoji prepripli glasbeni nosenosti vase, kar mu je kolikarjka audilo prilika, da se oiaže. Delo pod taktirko gosp. Nefata je doseglo prav čeden uspeh, a rekel bi skoro, da je ta uspeh značen, naslanjajoč se na rafinirano toaletno gđ. Thalerjevo, na komično mimiko g. Zupana in na scene pred zastorom po končani stvari. Sicer pa je bil g. dr. Rigo (grof Grill) pravzravnopraven pravni glas v živahnem, premišljenem igro, gđ. Thalerjeva pa v teh oziirih veli ali manj ravno nasprotno. Za Suzano si mislim nečelnjo, eteričnejšo, gibljivejšo izrazko. Pevska partija pa ni tako lahka, kakor se to zdi na prvi posli in je tudi za prav rafinirano pevsko še trd oroh. Orkester je bil semtem malo novčen, četudi po veliki večini dobro izdejan. »Suzanina tajnost« težko ječi, kakor pri vseh Wolf-Ferrarijevih stvarih v orkestru in nani sledi polagati največjo pazljivost. Obstavljen je bil intermezzo kar najdostojnejše. Vse drugo je

Rimskega Korsakova »Mozart in Salieri«. Prav je, da je uprava poskrbela za kratko razlago pred pričetkom, kajti sicer bi te dramatične scene bile za večino poslušalcev nerazumljive. Celo navzlic temu je delo le za glasbene gurmane, za ljudi, ki poznajo glasbeno zgodovino, glasbeni stil Mozartove dobe, ki jo je R. Korsakov navzlic svoji vzhodni glasbeni smeri tako ženjalno in dosledno vzdržal v celém delu od začetka do konca. Reči pa treba, da ravno vsled nezadostne glasbene podgotovke našega širšeg občinstva delo ne bo imelo zaželjenega uspeha, vendar pa bo služilo kot zanimiva primera k »Caraki nevesti« istega skladatelja, katerega se vzprijaz v kratkem. Da bi ne bilo Betetta v vlogi Salierija, ki ga je Puškin ožigosil kot zločinca, ki pa v tej meri seveda ni bil, pa bi delo ne doseglo skoro nikakega učinka. G. Betetto je podal v vsakem oziru, pevsko in igralsko tako dovršenega Salierija, da bi moral biti z njim zadovoljen tudi slavni Salianin, katerega Salieri je bil najboljši. G. Burja (Mozart), spočetka nekoliko plašen, se je pevsko držal na dokaj solidni višini, samo igralsko je zelo neokreten: hodi po odru, kot lutka, hoji se vsa še širše kretnje, je nesvohoden. Zdi se, kakor bi se ne mogel vmsliti v vlogo božanstveno jasnega, solnčnomilega Mozarta. Seveda je to tudi težko, ker je treba poznati Mozarta kot glasbenika in človeka do dna. Zelo lepe in v slogu so bile dekoracije, prav dober orkester pod Matašičevim vodstvom. Vsem iz veselja srca pa je šel »Gianni Schicci«. Na gledališkem listu ni Pucelini sicer označen kot skladatelj, vendar ga spoznaš po prvih udarcih orkestra takoj. Govoril sem o njem lani nooob širnejše. Tudi je bila predstava lani živahnejša, predznejša. Morda leži krivda na noaitelju glavne vloge, g. Levarju, ki, da govorimo kar naravnost, glasovno ne zadostuje več, na tudi iersko letos ni bil to, kot lani. Druge vloge pa so hile mestoma v zelo dobrih rokah, n. pr. g. Zupan (Simon) je bil vzrnen, ponolnoma zadovoljiv g. Kováč (Rinuccio), nič manj gđ. Korenjackova (Lauretta), njeznica g. Revičeva (Zita), ostali dovolj živahni. Orkester pa, znova povdarjam, mora biti za take stvari godalno močnejši. Predpričani sem, da bi se ne bilo težko izpolniti, ako je le volja tu, pokritje stroškov pa bi se našlo v redukcijam čezmerna oseba tu in tam. Vzoritev je bila srečna, vodstvo spretno. Vditi je delo na g. Rukavina. Večer, ki ga je smatrali prav posrečeno, dela čast naši operi.

— Schubertova kompetenca za Ljubljano. K večerajšnjemu članku v »Slov. Narod« o Mozartu in Salieriju, v katerem omenja poročevalac — č tudi Schubertovo kompetenco za mesto glasbenega učitelja v Ljubljani, pripominjam, da sem o tej kompetenci napisal dalši članek, ki je nastanjen v Slov. Narod št. 78 dne 7. aprila 1897. Izmed onih 21 prosilcev za ljubljansko službo sem navedel imenoma v tem članku poleg Schuberta še tri kot kuriozozum, kakšne vrste ljudje so pred 100 leti tako kakor je danes. Besedica Salierijeva izpričevala nsem takrat navedel, akoravno sem ga imel pri rokah — Schubertova kompetenca je docela pojasnjena. Kapelnik dr. J. Čerin

Književnost.

— Ročni zemljevid slovenskega ozemlja v merilu 1:600.000, izvršen v osmih barvah, priredil ravnatelj M. Pirč, risal učitelj St. Dimnik, tisk litografija in založba Mariborska tiskarna d. d. Maribor, cena Din 10. Pirč-Dimnikov zemljevid je odlično delo, ki dela čast prireditelju, risalcu in litografiji. Osmero barv je kombiniranih tako, da jih vidi opavalce 11. Zemljevid je izredno plastičen in obsega vse slovensko ozemlje v okviru in izven okvira naše države. Nadaljna vrtilna tega zemljevida je ta, da vsebuje vse kolikarjake važne kraje, reke, železnice, ceste, vrhove, prelaze, rudnike, kopališča, gradove itd., vse pa v taki izbiri, da zemljevid ni preobložen, temveč ostane jako pregleden. Smelo trdimo, da je to najlepši zemljevid, ki je dosedaj izdejan v domačem podjetju. Z velikim pridom ga ga bodo uporabljali učenci osnovnih, meščanskih in srednjih šol, ker bo ustrezal zahtevam vsake šole. Dobro bo služil Pirč-Dimnikov zemljevid tudi uradom in zasebnikom. Priporočamo ga njatopleje.

— Masarykova »Rusija in Evropa«, izdana kao druga knjiga Izbranih dela T. G. Masaryka upravo je izšla. U ovim studijama o duhovnim strujama u Rusiji, na kojima je Masaryk radio mnogo godina, prikazane su, a prvom svesku što smo ga upravo primili socijološki skice za rusku filozofiju poviesti i viere. U predgovoru kaže autor: Ove studije idu za tim da Rusiju zahvate s pomoću literature iz njegine unutrašnjosti i naročito sam se dugo bavio Dostojevskim i njegovom analizom Rusije, pa tako je u ovim studijama dio o Dostojevskom glavni dio. Prvi svezak Rusije i Evrope obuhvaća 312 stranica a cijena mu je Din 60, na boljem papiru Din 70. Prva knjiga Izbranih dela T. G. Masaryka »Borba za samoodređenje naroda« stoji Din 25. Tko naručí pouzedećem (na doplatu) obje knjige dobiva ih za Din 80 (na boljem papiru za Din 90) kod Izdavača Prosvjetne nakladne zadruge, Zagreb Mojsinkoga ul. 6 i u svim većim knjižarnama.

— V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna Posloveni! U. Zm. Splošna knjižnica št. 13. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. 10 Din, vez. 15 Din. Nadežda Nikolajevna zavzema gotovo častno mesto med prevodi, ki smo jih zadnje čase brali v slovenskem jeziku. Jasno risani, simpatični značaj, napeto delanje in lahek, toda izbržen slog so njene vrline. Ker je V. M. Garšin med Slovenci razmeroma še malo znan je temu primerke, da je »Splošna knjižnica« uvrstila v svoj krog tudi eno njegovih del. Prevod je opremljen z lepim uvodom, ki vsaj nekoliko pokaže Garšinovo življenje in tudi tako bralcu ključ do umetnosti tega velikoga in nesrečnega Rusa. Oprema je lepa. Tudi cena je zelo nizka. Zato pričakujemo, da bo knjiga našla pot v vse naše javne in zasebne knjižnice. Saj njim je v prvi vrsti namenjena.

Ženski obzorik.

O DECI.

Problem, ki bolega od vseh strani. Največ pa tam, kjer bi bolehati ne smeli: v zakonu.

Nezdrave socialne razmere so globoko posegle tudi v družinsko življenje, kjer zapuščajo sledove, čijih posledice bo čutil v prihodnosti narod in država. Koliko je danes rodbin, kjer edino dete zmanj hrepeni po bratcu ali sestrici! Kako radi bi dali ti edini del svojega blagostanja, da bi le imeli doma še drugo dete. Kdo bi jim mogel nadomestiti bogastvo in razkožje intimnih trenutkov detskega občevanja? Kako drugače bi se igralo, ko bi rajali skupno, kako drugače bi se vstajalo, ko bi sestra dobila zgodaj jutraj v svojo posteljo brata, s katerim bi mogla delati, kar bi hotela: hožati ga, objemati, poljubljati, vleči za nožico, dražiti in izmisljati vse nedolžne in zato krasne izreze radosti in ljubezni. Kako rado bi se dale odrekli vseh dragocenih igrač, vseh pletenih suknic, svilenih oblek, klobučkov in lakastih čevljev, da bi le imelo ono drugo dete, ki je ne more nadomestiti nobena dragocena stvar. Kako bi obogatelo in kako lepo bi postalo detsko življenje! Trenutni slučajni ataki s tujco deco nikoli ne morejo nadomestiti onih intimnih minut, ki jih preživlja deca doma, pod okriljem materine ljubezni. V današnji družbi pa se pogosto ponavljajo žalostni slučaji, da roditelji opropajo svoje dete nasilnega, kar ima detstvo čed, da bi bilo prikratkano, če bi ne imelo vsega, kar zahteva duh časa. Brez dvoma mnogo skrbí, nege in blagostanja detetu škodoma preseda. Koliko srečnejše je dete v rodbini, kjer sta 2 ali 3 in so prepričani večinoma samim sebi z najpotrebnejšim nadzorom. Tako pa vidimo, da zdravi zakonski par uničuje svoj plod samo zato, da bi ne imel več otrok. V to svrhu se dela vse, le to jim zadostuje.

Starši radi pozabljajo, da težnja deteta za bratom ali sestrico raste obenem z njim. S kom na svetu živi tako, kakor je živel doma z bratom ali sestrico on, ko porajca nima ali pa ne more imeti svoje rodbine? Tega življenja mu nihče nikoli več ne nadomesti. Priroda je preveč dosledna, da bi se mogla lahko varati. Ona je obdarila človeka s plodovitostjo. Ona je položila v človeka srce tudi čut bratstva zato, da bi bilo bratstvo močan steber, ki nosi novo generacijo v bodoče življenje.

In dočim se v posamičnih rodbinah umetno omejuje in zadržuje razmnoževanje, se bori samostojna ženska v istih ali pa še slabših eksistenčnih razmerah za svoje pravice biti mati. Prizadeva si na vse načine, da prevzame vlogo svojega ženstva. V materinstvu vidi cilj svojega življenja, ker je spoznala, da samo v njem najde ženske odgovor na vsa življenjska vprašanja in da samo z materinstvom docela zapolni svoje življenje.

Ko si je po dolgoletni naporni borbi to pravico komaj izvojevala, prihajajo mnogi, ki ji jo znova odrekajo in jemljejo. Ona steguje roko po detetu, svet pa ji to roko odbija. Pri tem so cele kategorije moških, ki ne morejo ustanoviti svoje družine tako, kakor bi hoteli, ker nimajo potrebnih denarnih sredstev. Zakaj bi torej ne dovolili ženski, da se udejstvuje tudi na praktičnem polju, da se tako zboljša njihov položaj in omogoči zakonsko življenje? Samostojna ženska si svoje pravice do materinstva ne dajo več odvzeti in se bodo še nadalje borile, če bo treba. Ženske se ne pravice ne morejo odreči, ker je ranje sveta in val razlogi, ki govorijo proti, so malenkostni ter jih pobija samo materinstvo. Ako kdo priha za argumentacijo, da ženska v posamenih slučajih izrablja svoje hodoče materinstvo v javnem poklicu, ji dela krivico. Tam, kjer se zloraba dogaja, je skrivaj in soodgovorna nadležna uradna oseba. Ako se praktična tu pa tam protežiranje, ne smemo pozabiti, da se isto dogaja tudi v drugih slučajih, toda iz tega nihče ne izvaja tako dalekosežnih posledic. Protežiranje je seveda zlo, ki mora čim prej iziniti iz družabnega organizma. Na vsakem nosnemenu članu družbe je, da pri tem sodeluje. Toda protežiranje enih nikaov ne more biti povod, da bi se morale vse ostale ženske za vse svoje življenje odreči pravice do otrok, ki jim je bila po dolgoletni borbi že priznana. Z dobro voljo je mogoče urediti vse tako, da bi niti država ne bila prizadeta, niti bi ne bilo treba matere takoj po prvem porodu odpuščati iz službe. One same rade zapuste urad, čim tim družinske razmere to dovolijo. Ako bi zavladala zdrava razmere in enakopravnost za oba spola, bi kmalu izginila tudi možnost protežiranja.

Mlada država potrebuje populacijo bolj kakor katerekoli druga. Naraščati je nam potreben tem bolj, ker smo v svetovni vojni izgubili mnogo mladih moči in ker bodo posledice teh izgub čutile še naše poznejše generacije. Moramo na tudi drugače gledati na materinstvo in mater. So med samostojnimi ženskami izjemno značilni, ki so se iz potrebe odrekli rodbine, toda niso se odrekli deca. Še so za glasom svojega srca in se niso ozirale na predsodke in takozvano javno moralo, ki zna skriti pod plaščem vse, kar zahteva njena formalnost. Toda podumnim je potreben pogum. Katera ženska bi hotela za vedno dati življenje svojemu detetu, ako bi mu ne mogla dati tudi očeta? In koliko je moških, ki bi nosili odgovornost, da jih ne sili k temu zakon? Bilo jih je vedno malo in še danes jih ni mnogo. Prezident ČSR, Masary, je napisal nekako: »Moj ne potrebujejo mater. Teh imamo dovolj. Toda potrebujejo očetov.«

Statistika o nezakonskih otrocih, čijih število se zlasti po vojni znatno množilo, nas navaja na vprašanje, da li ima zakonska žena več pravice do deca ali ne. Ima jo, zato pa imajo tudi večjo dolžnost, da spočeto dete tudi rodi. To dolžnost so pravzelo, ko so sklenile zakon in ko so spočele. Izpoljevati morajo to dolžnost tem bolj, ker se nahajajo v položaju, ki ima ta namen in to izrecno zahteva. Imajo dvojno dolžnost zato, ker so jo prevzele skunno z mojim, ki jim pomaga skrbeti za deca in jo odgajati.

Ako žena uniči svoj plod po svoji volji, je to greh proti razmnoževanju in proti naravi. Ako na s tem ustreže samo možu, pomeni to slabost in padeč ženstva. V vsakem slučaju je uničevanje zaroda zločin, v kolikor ni tehničnih razlogov, ki bi to opravili fevali. S krvavečim srcem opazujejo te soodbojne pojave ženske, ki hrepeno po deca in po svoji veliki nalogi, katere ne morejo izpolniti zato, ker ni dovolj moških, ki bi se hoteli skupno z ntimi boriti za to pravico. Vzajati deca je ogromna, važna in odgo-

vorna naloga. Edino mati ve, koliko je treba zatajati, skrbi, potrpežljivosti in požrtvovanja. Toda dobra mati najde v svoji deci tudi svojo največjo radost in zato ji ni nobena žrtev prevelika. Postati moramo manj sebični in manj komadni, kajti to je glavni pogoj, da lahko smatramo materinstvo, bodisi zakonsko ali nezakonsko, za največjo človeško dolžnost, ki jo je treba ceniti in ji pripravljati pot.

Koncert.

— V ponedeljek dne 14. t. m. vrši se v dvorani Filharmonične družbe koncert baritonista dr. Rigo in prof. Janka Ravnikarja. Dr. Rigo, ki je na svojem prvem koncertu splošno jako ugajal, nam zapoje celo vrsto pesem iz slovenskega in svetovnega repertoarja, zastopane pa najboljši klasični. Vstopnice v Mladini knjigarni.

Sokolstvo.

— Sokol na Jesenicah ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 13. januarja ob 9. dopoldne v društveni telovadnici na Jesenicah. Zdravo!

Dr. Johannes Frischaut.

Iz Gradca smo dobili vest, da je tamkaj v ponedeljek v visoki starosti 86 let umrl vpojenjen vseučiliški profesor dr. Johannes Frischaut. Pokojnik je bil sicer Nemec, a si je pridobil za Slovence. Zlasti pa za slovensko planinstvo neprecenljive zasluge, da bo mu trajno ohranjen v nas najsvetlejši spomin. Bil je navdušen planinec, ki je že v mladih letih gojil planinski šport. Najljubše so mu bile slovenske gore, v katere je leto za letom zahajal. Turistično takrat med nami še ni bila razvita. V naše planine so takrat prihajali samo redki Nemci in semetirji kak Anglež in Francoz. Dr. Frischaut se je trudil, da bi zbudil v široki javnosti zanimanje za naše planinske kraje. V to svrhu je napisal, ako se ne motimo, leta 1877. monografijo »Die Saanthalalpen«, ki je vzbudila v nemških planinskih krogih največjo pozornost. To delo je plod dolgoletnih njegovih študij in raziskovanj v Savinskih planinah samih. Frischaut je prebil v 70 letih preteklega stoletja skoro vse svoje počitnice v Lučah in Solčavi, od koder je delal izlete v Savinske planine. Postal je tako najboljši poznavalec teh gor. Da zainteresira za te kraje turistične kroge, je zgradil prvo planinsko kočjo pod Koksrim sedlom, ki so jo pozneje krstili na njegovo ime. Bila je to prva planinska kočja v Kamniških Alpah. Kmalu nato je skupno s kmetom Planinškom v Lučah zgradil kočjo na Korošici pod Ojstrico, ki je kasneje prišla v last celjske sekcije Nemškega in avstrijskega planinskega društva. Ker Frischaut ni bil šovinistično navdušen, je prišel s svojim delovanjem kmalu v konflikt s celjsko podružnico imenovanega društva. To mu je dalo povod, da je jel propagirati misel, da se ustanovi »Slovensko planinsko društvo«. Ta njegova ideja je padla na rodovitno tla. Ko je v 90. letih bilo ustanovljeno »Slov. plan. društvo«, je jel ustanoviti kumoval dr. Frischaut in z največjim veseljem pozdravljal ta planinski pokret med Slovenci, kateremu je postal najdelavnejši podpornik in pospeševatelj. Ker je moško tudi v javnosti zagovarjal pravico Slovencev, da si na svojih tleh osnujejo svoje planinsko društvo in raztegnejo svoje delovanje na vse slovenske planinske kraje, si je nakopal veliko sovražstvo nemško-nacionalnih krogov v Gradcu, zlasti pa na Spodnjem Stajerskem. Dasi so njegovi nasprotniki zasnovali proti njemu divjo gonjo in vprizorili celo v Gradcu na vseučilišču proti njemu hrupne demonstracije, vendar se ni dal ukloniti, marveč je neomahljivo vstrajal na svojem stališču, da imajo edino Slovenci pravico do slovenske zemlje. To svojo idejo je zastopal tudi na publicističnem polju, v raznih nešovinističnih nemških listih, predvsem pa v takratnem nemško pisanem glasilu spodnjestajerskih Slovencev v »Südsteirische Post«.

Kakor smo že naglašali, je zlasti vzljubil Savinske planine in kraje ob njih vznožju. Logarjeva dolina, Solčava, Luče so bili takrat brez vsake cestne zveze. Njegova zasluga je, da je končno vendar izposloval, da je stajerski deželni odbor zgradil cesto iz Luč v Solčavo in kasneje tudi iz Ljubnega v Luče ter tako odprl te kraje tujcemu prometu. V priznanje njegovih zaslug ga je večina gornjesavinskih občin izvolila za častnega občana. Tudi »Slov. plan. društvo«, katerega pionir in poživljalec je bil pokojnik, mu je podelilo isto čast. Savinska podružnica je v priznanje njegovih zaslug in v spomin njegovemu delu dala njegovo ime eni najlepših planinskih postojank — koči na Okrešlju. Najlepši spomenik pa si je postavil dr. Frischaut sam s tem, da je zgradil s podporami, ki jih je nabral v Gradcu, prekrasno planinsko pot z Okrešlja na Kamniško sedlo, pot, katere so se preje mogli posluževati samo najzujrejši turisti. Pokojnik je še kot prileten starček vedno zahajal v naše gore. Vsake počitnice ga je z neodoljivo silo vlekle na jug, da poseti kraje, ki jih je v življenju ljubil bolj kakor rodno grudo. Kot 70letnik se je spoznal na Triglav, da na svoje oči vidi blagoslovljeno delo svojega deteta — »Slov. plan. društva«.

Zadnja leta je živel pozabljen od vsega sveta v pokolu v Gradcu. Ničesar ni vedel zanj in pri nas so splošno mislili, da je že zdavnaj umrl. Poleti se je naše uredništvo informiralo v Gradcu, ako še živi in tudi od tam smo dobili poročilo, da je zdavnaj že med vojno umrl. No, umrl je šele te dni, pozabljen tudi od svojih slovenskih prijateljev, za katere se je v življenju tako čisto moško izpostavil in zavzemal. Bodi vzornemu planincu, velikemu ljubitelju naših gor ohranjen v nas, zlasti v srcih slovenskih planincev svetel in trajen spomin!

Dr. Bogomil Senekovič.

Z dvornim svetnikom dr. Senekovičem, ki nas je včeraj za vedno zapustil, smo izgubili Slovenci enega najfinjših in najznamenitših svojih ljudi. Ni stal v rotavremu vrvenju naše, včasih tako brezdolžne politike in zato je ostal širši javnosti več ali manj prikrit.

Po absolviranju pravnih študijah je vstopil za uradnika pri kranjski deželni vladi in tam so kmalu izpoznali, da so v mladem došču pridobili izredno inteligentno moč, prvovrstnega upravnega jurista ter neumornega in urnega delavca. To čisljanje pa dr. Senekoviču ni doneslo pravzaprav nobenih drugih dobrot, nego silno izkoriščanje njegovih zmožnosti po baron Schwarzerovi vladi. Cesar razni plemiški in tuščinski protežiti niso hoteli ali znali dalje spraviti, je dostikrat moral naposled reševati dr. Senekovič. Zlasti med vojno je moral delati včasih takorekoč za vso deželno vladu, vsaj za vse starostne vrstnike in mlajše, dasi ga je že tedaj usodepolna bolezen, tuberkuloza, silno mučila. Priznati pa moramo tudi tedanji vladi, da mu je šla, kadar je bil že pretežno bolan, po svoji moči na roko glede možnosti oddiha in lečenja.

Kjer so brez odloga rabili točnega in čistega človeka ter moža, ki se ne plaši prevzemati tudi nezgodno odgovornost, tja so postavljali dr. Senekoviča. Del časa je bil načelnik vojnega žitnega zavoda.

Ob razpadu monarhije je bil kljub svoj priznani prvovrstni, včasih naravnost edinstveni vsposobljenosti, še vedno samo okrajni glavar. Šele v novi državi so se mu upravne zasluge, a tudi šele prav polagoma, priznale s primernim avansmanom.

Tudi novi čas je pokojniku naklonil koščico naloge. Po razpustu dr. Peričevega prvega občinskega sveta je bil postavljen za vladnega komisarja nad ljubljansko mestno upravo. To mesto je vodil s priloženo mu vneto ter so prihajale njegove globoko zamišljene juridične direktive v prilog vsemu mestnemu uradništvu. Tudi gospodarsko se je pehal za dobrobit občine, kakor bi šlo za njegov lastni blagor in je imel le eno nevoljo, namreč to, da pokrajinska uprava včasih kljub vsemu pričevarju ni znala ali ni hotela razumeti njegovih povsem pravih in celih namenov. Ni mogel pojmiti in ga je razburjalo, da se mu od ene, iste instance, ki ga je odposlala kot svojega zaupnika, »mečejo venomer polena pod noge«. Opozarjal je, kako vse drugače je postopala avstrijska deželna vlada, ko je posadila po razpustu Ivan Hribarjevega občinskega sveta mestu za komisarja tedanjega vladnega svetnika viteza Laschana.

Vlada je tedaj vsem svojim oddelkom izdala najstrožje naročilo, da morajo v vsakem slučaju komisarja najstrožje podpirati in nikdar konterkarirati njegovim odredbam ali predlogom, ker je komisar zaupnik vlade in mora biti to vidno in jasno vsej javnosti.

Tudi dr. Senekovič si je znal takol pridobiti srca sosedstev na tem koščkem mestu, ker je vsakogar rad poslušal s sočutjem ter mu pomagal, kolikor je le mogel. Vrhunec pa je skušal v občinski upravi, v skladu z že obstoječimi sklepi bivših občinskih svetov delati energično in tudi iniciativno.

Če bi bilo šlo po njegovem, bi občina danes imela vendar že toliko potrebno hladilnico in najmodernejše urejeno klavnico. A ravno tukaj mu je vzrastle neki neviden nasprotnik, ki se je znal posluževati mero-dajnih mest, da se podjetje ni uresničilo in bo občino, čim ga vendar ustanovi, veljalo lepo število milijonov več, nego bi bilo tedaj. Tudi zgradbo pogrebnega zavoda je forsiral, a tudi tukaj ni izboljšal uspeha. Dalje je v okviru sklepov prejšnjega občinskega sveta začel izgrajevati mestno poklicno gasilstvo in pripravil potrebno za nakup motorne brizgalne.

Ni se plašil prevzemati nase odij novih občinskih investicij tam, kjer je razumno izpoznal, da morajo biti in so občini v nedvomno veliko korist. Je pa, kakor rečeno, le s težavo reusiral in je moral zapustiti sedanjemu občinskemu svetu marsikaj trd oreh, ki bi bil lahko že zdavnaj in za dokaj ugodnejše stroške izluščen.

Mestnemu uslužbenstvu je bil dr. Senekovič nad vse blag oče, če smemo gospodu, ki je bil in izgledal še dokaj mlad, dati to sveto ime. Kjer in kadar je mogel, je naklonil uslužbenstvu bodisi trinašto plačo ali kak nabavni prispevek, ker ni smel ukreniti trajne regulacije prejemkov. Znal je pa biti tudi prav strog in zoper netočnosti ali celo kako nedostojnost ali nepoštenost v službi ni poznal nobenega usmiljenja.

Ko je predal mestno upravo sedanjemu občinskemu svetu, je bil že tako hudo bolan, da je trajno ležal in že tedaj je sam vedel, da so njegovi dnevi šteti. Poleti 1923 se je na Gorenjskem mimogrede se nekoliko popravil. Ko se je pa moral vrniti v Ljubljano, je ugodni uspeh kmalu izginil.

Pokrajinska uprava mu je šla pri možnostih zdravljenja po vsej moči na roko, izpolnjujoč s tem častno dolžnost napram nemu svojih najboljših.

Kot temeljit in agilen upraven jurist se je dr. Senekovič posvetil tudi karijeri akademizma učitelja in je naša univerza v njem izgubila docenta upravnega prava, ki bi bil ob ugodnem zdravju prav dvoma postal v ponos profesorskega zbora. Saj mu je bila slovenska univerza že od nekdaj tako pri srcu.

Ko se je pred več kakor 20 leti pričel pokret za ustanovitev slovenskega vseučilišča, se je Senekovič z vso vneto in z mladeniškim navdušenjem pridružil tej akciji in skupno s Jankom Polcem je izdal obsežno spomenico, v kateri se utemeljuje naše stremiljenje po tem najvišjem prosvetnem zavodu.

Veselo pravi, plemenitega srca in ljubeč življenja je bil pokojnik, kadar ga dolgoletna bolezen ni preveč mučila, najju-

bezniveljši, eleganten družabnik. Če je pri-lika nanesla, je bil rad prav po otroško vesel.

Dr. Senekovič je bil vedno tudi iskren narodnjak in Jugosloven. Stene deželne vlade bi vedele marsikaj povedati o zaupnem izmenjavanju političnih mnenj in blestnih slovenskih nad, ki jih je pokojnik izražal med potekom svetovne vojne, čakajoč na naše odrešenje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1924.

Primera, ki ne drži.

Naša vlada hoče v Rimu intervenirati radi ukinjenja slovenskega učnega jezika v ljudskih šolah med juljskim Jugosloveni. Italijanski tisk ne ve nikdar, kadar se govori o šolskih zahtevah v Juljski krajini, povedati nič drugega nego to, da se v Jugoslaviji postopa z manjšinami baš v šolskem vprašanju najgriše, kar je pa seveda grda laž in tudi Italijani prav dobro vedo, da je to laž, pa se je vendar stalno poslužujejo, ker pač nimajo nikakega stvarnega argumenta v boju proti jugoslovenski šolski zahtevi. »Edinost« odgovarja na to italijansko trditve povsem umestno rekoč: »Mi bomo blagoslovili Italijo, ako bo nas tako zatirala, kakor zatira Jugoslavija svoje narodne manjšine.«

Uvodoma saintgermanske pogodbe od 10. septembra 1919. se je Jugoslavija obvezala, da bo s svojimi novimi državljani brez razlike plemena, jezika in vere postopala po načelih svobode in pravičnosti. Obvezala se je, da zajamči popolno možnost razvoja v narodnem življenju vsem svojim državljanom. Vse manjšine imajo po členu 8. te pogodbe pravico do ustanavljanja šol in drugih vzgojnih naprav, da jih upravljajo sami, da rabijo v njih brez vsake omejitve svoj lastni jezik. Člen 9. določa, da se ima v ljudskih šolah, kjer je znatna manjšina drugojezičnih državljanov, vršiti pouk v materinem jeziku. Pogodba priznava vsem določbam mednarodno obveznost in dovoljuje, da so pod zaščito Društva narodov. Vsako navzkrižje se obravnava kot mednarodno vprašanje, ki spada pred razsodišče v Haagu. Tako imajo manjšine v Jugoslaviji zagotovljeno mednarodno zaščito za slučaj, da bi Jugoslavija ne izpolnjevala sprejetih obvez.

Vprašamo takol, ali vživa jugoslovenska manjšina v Italiji le eno izmed teh pravic in svobod, ki jih saintgermanska pogodba zagotavlja manjšinam v Jugoslaviji in katere tudi te manjšine v resnici uživajo v polni meri? Kar se tiče šol, jih imajo narodne manjšine v naši državi vse, katere jim gredo. Da pa so se v Sloveniji zapre številne nemške šole in se je ustavilo šolsko bojno delovanje raznarodovalnih nemških društev, je pač povsem naravno, ker vendar svobodna Slovenija ne bo dopuščala med svojim ljudstvom šol, ki bi to ljudstvo raznarodovale! Zastorjene nemške šole so bile potučevalnice, postavljene v čisto slovenske občine. Avstrijska vlada je hotela pomeniti vse Slovence, zato pa je dopuščala ustanavljanje nemških šol zlasti po Koroškem in Stajerskem in dalje na Kranjskem in tudi v Primorju. dobro vedo, kaj pomeni šola za raznarodovalne svrhe. V Italiji to sicer dobro vedo, ali ker jim ni mar resnica, lažejo in zavijajo samo, da bi si ustvarili nekako oporo, ki bi upravičevala njihovo poitalijančevanje ljudske šole med juljskimi Jugosloveni. Ta opora sloni, kakor že rečeno, na laži in ker ima laž po pregovoru kratke noge, se nadejamo, da intervencija naše vlade v Rimu spravi merodajne državne činitelje do resnega premotiranja šolskega vprašanja v Juljski krajini, katere se ima urediti pošteno, po pedagoških načelih in po oni častni besedi, katero so dali Italijani pri sklepanju rapsalske pogodbe, rekoč, da je znano italijansko kavalirstvo in da se zbog tega ni jugoslovenski manjšini v Italiji bati nikake krivice in nikakega nasilja. Poštenjak ostane mož-beseda in kdor se sklicuje na svoje kavalirstvo in svobodo, mora biti res vedno kavalir in mora svobodo vedno izvajati.

Dostavljamo in povdarjamo to, da bo Italiji v izredno korist, ako prekliče svoje poitalijančevalne šolske ukrepe in otvori znova Jugoslovenom jugoslovensko šolo ter jim vrne tudi rabo domačega jezika po uradih!

★ ★ ★

— V proslavo rojstnega dne kraljice Marije je bila sinoči v veliki dvorani Kazine slavnostna zabava s plesom, ki jo je priredil tukajšnji oficirski zbor. Dvorana je bila okusno dekorirana z zelenjem in preprogami, ob ekstradi pa je visela velika slika kraljice Marije, delo mojstra Vavpotiča. Prireditelj je bila izredno številno posečena. Navzoči so bili predstavitelji vseh oblasti in številno odlično občinstvo. Zabava je bila nad vse animirana.

— Krožijo gore, rodila se bo miška! Borbe za slovensko bogoslužje v naši kraljevini bo v kratkem konec. »Slovenec« to napoveduje, s slovenskim bogoslužjem seveda ne bo nič: izda se samo nekaj bogoslužni obrednik, in si-

Dr. Senekovič je bil najstarejši sin bivšega ljubljanskega gimnazijskega ravnatelja, pozneje ravnatelja mestne plinarne in dolgoletnega občinskega svetovaleca, gosp. vladnega svetnika Andreja Senekoviča, prvomesnika Družbe sv. CM. Oče in mati mu še živita. Pokojnik je zapustil vdovo in pet nepreskrbljenih otrok. Njegovim svojcem naše najkrajše sožalje, njemu pa najčastnejši spomin!

cer v — slovenskem jeziku. Stavimo, da se bo ta obrednik nanašal samo na pogrebe, poroke, krste, in da bo za službo božjo, to je za mašo slejkotprej veljala latinščina kot obredni jezik. Ostalo bo torej vse pri starem, kakor se to še danes prakticira. Med mašo bodo pač čitali duhovniki evangelij obvezno v slovenskem jeziku, in to bodo klerikali proglasili — za slovensko bogoslužje. So pač rimski hlapci!

— V Slovo ranjkemu dr. B. Senekoviču. V začetku svojega današnjega predavanja je imel prof. dr. Pitamic na svoje slušatelje sledeči nagovor: »Gospoda! Sporočati vam moram žalostno vest, da je sinoči preminul dr. Bogomil Senekovič. Z njim je izgubila naša fakulteta izvrstno učno moč, cela Slovenija pa enega svojih najprominentnejših pravnikov in uradnikov. Dr. Senekovič je po izvrstno dovršenih pravnih študijah 20 let služboval v politični upravi, kjer je bil vsled svojih izrednih zmožnosti in svojega temeljitega spoznanja upravnega prava zaposlen v raznih odgovornih in težkih službah. Na ta način si je bil usvojil univerzalen pogled v vse panoge upravnega prava. Tako je bil n. pr. po prevratu šef važnega oddelka za prehrano in v nedavnem času vladni komisar za izvrševanje občinskih poslov v Ljubljani. Ta velika zaposlenost pa ga ni ovirala, da se ni tudi teoretski pečal z upravnopravnimi problemi. Njegove znanstvene razprave, akoravno objavljene v skromni obliki, pričajo vendar o njegovi veliki teoretski izobrazbi in znanstveni sposobnosti. Da vsebujejo te razprave veliko več kakor razodeva njih zunanja oblika, je razvidno n. pr. iz članka »Zbirka odločb k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko«. Slovenski pravnik, letnik XXXI. l. 1915, kjer je Senekovič priobčil med drugim tudi 63 razsodb deželne vlade v principijelnih vprašanjih volilnega prava; avtor teh razsodb pa je bil, kar marsikateremu čitatelju ni znano, po večini dr. Senekovič sam. Druge njegove razprave se pečajo s problemi lovskega, šolskega, občinskega in domovinskega prava. Leta 1919. je izdal knjigo »O obrtnem pravu in delavskem zavarovanju«, ki je sicer bolj poljudnega značaja, toda to v najboljšem smislu. V zadnjih letih je bil izdelan velik sistem »Obrtnega prava, veljajočega za Slovenijo«, ki pa v tisku ni izšlo. To v dovršenem sloju pisano delo je prvo znanstveno obdelovanje tega predmeta v slovenskem jeziku. Leta 1920. je bil imenovan za honorarnega nastavnika za upravno pravo na juridični fakulteti v Ljubljani; predaval je nekoliko semestrov o obrtnem in zavarovalnem pravu. Lansko leto je bil izbran za rednega profesorja za upravno pravo. Smrt preprečuje njegovo imenovanje. Dr. Senekovič je bil izredno blagega in plemenitega značaja, ki je pokazal vedno največje zanimanje za našo univerzo za znanost in za našo kulturo. Slava njegovemu spominu! Slušatelji so stoji poslušali ta govor.

— Jubilej zaslužnega šolnika. Dne 9. januarja je v Mariboru pri izbornem zdravju in v še vedno mladeniškem svežem duhu praznoval svojo 70letnico g. šolski svetnik Franjo Jerovšek, ki je še danes aktiven profesor na drž. gimnaziji. G. Jubilar je eden najmariborskejših oseb v Mariboru. Svoj čas je bil stalen gost v Narodnem domu, kjer se je vsakdo čutil počaščenega, ako je imel priliko, sedeti pri njegovi mizi. Tam je vstrajal kljub takratnim nezdravim razmeram. Potem se je preselil kot stalen gost v Gambrinovo dvorano, kjer je še danes stalen gost. G. svetnik Jerovšek je znan še iz prejšnje dobe kot vzoren vzgojitelj mladine in kot odločen narodnjak. Obvlada perfektno več jezikov, čita vsak dan »Journal des Debats«, čita in piše brez ocal. Po prevratu je zopet stopil v državno službo. V šoli je znan kot strog, a dober in pravičen vzgojitelj mladine. Maribor se mu je tako priljubil, da mu je ljubši kot njegov dom v Savinski dolini. Ostal je samec, živeč zelo skromno in samo svojemu poklicu ter študijam zlasti tujih jezikov, katere si je izpopolnil s potovanji po tujih deželah. Gospodu jubilarju kljčemo: Še na mnoga leta!

— Odmera dohodnine za 1923. Na mnoga vprašanja in pritožbe ugotavlja finančna delegacija, da se odmera namenoma odlaga, dokler se s finančnim zakonom 1923—1924 ali na drugi način avtoritativno ne določi eksistenčni minimum in davčna lestvica. Da bi se brez vsega vporabile določbe fin. zakona 1922—1923 in predpisi naknadno

korigirali, delegacija, ne glede na pravno dopustnost, že radi dvojne dela in drugih s tem združenih komplikacij ne smatra za oportuno. Sicer se je pa finančno ministrstvo pred kratkim vnovič prosilo za instrukcije. Čim dojdejo te, se priredba takol lahko izvede, ker so priprave v splošnem končane.

— Dar trboveljske občine naši univerzi. Trboveljska občina je po svojem gerentu g. Antonu Fortiču podarila Umetnostno - zgodovinskem seminarju univerze v Ljubljani za novo leto 25.000 Din, s katero vsoto si je zavod nabavil dve temeljni deli za svojo dolej majhno in od države skrajno nezadostno dotirano knjižnico. Trboveljska občina je prva med slovenskimi občinami, ki je z delanjem pokazala, da ji je sploh našega najvišjega učnega zavoda pri srcu, in je s svojim darom dala Sloveniji zgled, kako naj sama podpre trud svojih prosvetnih delavcev in pospeši izobrazbo svojih sinov.

— Carinska konferenca v Ljubljani. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja, da se vrši prihodnja carinska konferenca dne 11. januarja t. l. ob 17.30 v zborniških prostorih (Beethovnova ulica 10).

— Čenčene naročnike, katerim je potekla naročnina koncem leta, prosimo, da jo obnove pravočasno. Mogočin zamudnikom se bode pošiljanje lista ustavilo dne 23. januarja t. l.

— Uradni dnevi Trgovske in obrtniške zbornice v Celju, vsaki drugi torek od 8.—12 ure v poslopiju Javne skladiščne in prevozne družbe d. d. I. nadstropje soba št. 38 in sicer: v januarja dne 8. in 22., v februarju 5. in 12., v marcu 4. in 18., v aprilu 1. in 15., v maju 13. in 27., v juniju 10. in 24., v juliju 8. in 22., v avgustu 5. in 19., v septembru 2. in 16., v oktobru 14. in 28., v novembru 11. in 25., v decembru 9. in 23. Vsaka eventualna sprememba se bo še pravočasno objavila. Gremij trgovcev Celje.

— V Ambulatoriju za spolne in kožne bolezni ljubljanske poslovalnice Okrožnega urada za zavarovanje delavcev je bilo v preteklem letu 4106 ordinacij in sicer 3274 pri moških, 832 pa pri ženskih članih oziroma svojih. Spolnih obolenj se je zdravilo 839 (724 m., 115 ž.), kožnih obolenj pa 1143 (819 m., 324 ž.). Od spolnih obolenj je bilo 301 (287 m., 14 ž.), akutne kapavice 250 (234 m., 16 ž.), kronične kapavice ter 288 (203 m., 85 ž.), sifilitičnih obolenj. Največ spolnih obolenj (91) je bilo prijavljenih meseca junija, najmanj (61) meseca marca, največ kožnih obolenj (141) meseca oktobra, najmanj (75) pa meseca februarja.

— Mestna aprovizacija v Ljubljani razprodaja od 10. januarja dalje goveje meso boljše kvalitete po enotni ceni 74 K za kilogram in sicer na stojnici v šolskem drevoredu nasproti trgovine Mayer in na mestni stojnici v Šiški.

— Celjske vesti. Rojstni dan naše kraljice. V Celju se je praznoval rojstni dan Nj. Velikanstva kraljice Marije s slovesno službo božjo v župni cerkvi, katere se je vršila ob 9. dopoldne. Prisostvovali so zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Tudi v evangelijski cerkvi se je vršila služba božja, v vojašnici Kralja Petra pa pravoslavna. Raz državnih in drugih uradnih poslopij, kakor tudi iz mnogih zasebnih hiš so vtilale državne in narodne trobojnice. — Pomikanje je tobačnih izdelkov vlada v Celju že par tednov. Trafikanti ne dobijo blaga, ker baje v Celju zadnji čas nimamo glavne tobačnega založnika. Pri nas bi se v tem oziru že vendar enkrat lahko napravil red.

— Mariborske vesti. V proslavo rojstnega kraljice so javni uradi razobesili zastave, v stojnici se je vršil slovesen cerkveni obred, katerega se so udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti, uprava Narodnega gledališča pa je vprizorila slavnostno predstavo z opero »Cavalleria rusticana« in plesni večer soloplesalke ljubljanske opere gđe. Vavpotičeve. Plesna prireditelj je lepo uspeš. Gđna. Vavpotičeva je izredno nadarjena plesalka. — Požar na Pohorju. V noči od torika na sredo je Pohorje nudilo prizor, ki v polni meri zasluži naslov divno - strašen. Nebo je bilo oblachno, vsled česar je prizor prišel še bolj do izraza. Na prvi pogled iz mesta okoli 22. ure se je zdelo kakor da je nastal strašen požar na Koroškem kotodvoru. Čudno je bilo samo to, da je bilo vse tiho, nobenega alarma za ogenj. Zgoraj višje iz vil pod Kalvarijo se je ugotovilo, da ni govora o kakem požaru v bližini mesta, na tudi ne tostran Pohorja, kajti velikanski plamenčji odsev je prihajal iz grebena Pohorja in sicer v smeri od Mariborske kočje na doli v dolci črti ob jugovzh. grebenu, ki rada proti Reki in Hočam. Iz zadnje vile pod Kalvarijo se je mogel zasledovati ves ta divni prizor. Na prvi pogled se je zdelo, kakor da je Pohorje naenkrat postalo vulkan, ki se pripravljalu izbruhu. Gosti, čim dim je v dolinskih plasteh tik ob grebenu dalj časa zastavljal žarečo svetlobo plamena, ki se je razlivala nad oblaki dima na visoko in na široko v temno noč. Proti 23. uri se je dim polezel in tedaj se je skoro ves jugovzhodni greben od stolpa do Habakuka zasvetil v veličinski svetlobi tako, da so se videla posamezna drevesa, stoječa na grebenu. Zdelo se je kot bi bil ves ta del Pohorja v ognju. Brezdvomno je prihajal ta prizor od velikega požara. Najpreje se je videlo kot da prihaja od Mariborske kočje. Ko se je dim dvignil in so se videli švigati posamezni plameni, je postal strah, da gori Mariborska kočja, manj verjeten. Smer središča požara je kazala na večje posestvo ob južni poti na Mariborsko kočjo ali pa da razsaja gozdni požar. Pozneje so tudi v mestu opazili ta prizor. Požarna bramba je pohitela ven, misleč da

je požar kje v kakšni vasi na vzrožju Pohorja. Prišla je do Bohove, od koder se je videl požar zgoraj visoko na Pohorju, kamor pa požarna bramba ni mogla. V sredo se je vaš dopisnik trudil potom železniške zveze s postajami Slov. Bistrice zvedeti, kaj natančneje, pa ni bilo mogoče. — Telefonska zveza z Pohorje — Maribor. Ze opetovano se je čutila potreba po telefonski zvezi vsaj med eno naših koč na Pohorju in Mariborom. Ob izrednih nesrečah poleti je alarmiranje oziroma obvestilo lahko potom sela do Hoč ali Reiserjeve grasišne. Pozimi, ko zapade debel sneg, je tudi ta počasna pot, zlasti v noči, skoro izključena. Kako je taka zveza potrebna, to se je videlo v tork večer, ko se je zdelo, da je požar ugnil tudi Mariborsko koč. Pohorje nudi toliko tudi pred viharjem zavarovane terena, da bi se dalo resno misliti saj na provizorično telefonsko zvezo najbolje z Mariborsko koč, kar bi bilo velikega pomena tudi iz ozirov tujeskega prometa. — Se en ogenj. V soboto je v bližini Pohorja zgorelo celo posestvo, Mariborska požarna bramba je bila obveščena še le drugi dan in še to tako površno, da niti ne vedo natančnejših podatkov. Tudi v slučaju požara na Košaku eno noč poprej se je izkazalo, kako slabo je v Mariboru skrbjeno za pravočasno alarmiranje o požarih izven mesta. — Južno vreme. V sredo je nastopilo zopet južno vreme. Zjutraj je pilhal topel jug, a že dopoldne se je pojavil zopet mrzel vzhod, ki je ponujal sneg, ki se pa ni uveljavil. Termometer je skočil nad ničlo ob zelo nizkem barometru.

— Smrtna kosa. Danes je v Spodnji Siski umrl g. Boštjan Tomc, posestnik in gostilničar, v starosti 73 let. Pokojnik je bil dober naprednjak. Pogreb bo v soboto ob pol 15. Včeraj je umrla v Ljubljani g. Franciška Fortuna v starosti 69 let. Pogreb bo v petek 11. t. m. ob pol 15. — Bodi obema ohranjen prilazen spomin!

— Razne tatvine. Mlčkarici Neži Kotnik iz Lukovice je bil pred tobačno tovarno ukraden vrč mleka v vrednosti 300 dinarjev. — Predzna tatvina pa je bila izvedena pri posestniku Jan. Mihaelu v Rožni dolini. Tat je bil v hlevu zaklal prešiča in ga nato odnesel. Prešič je bil vreden 1200 Din. — Posestniku Antonu Oblaku v Viča je bilo v Mestnem lozu ukradenih več jelk. vrednih 150 Din. — Ključavničarju Ant. Prebilu v Rožni dolini je bilo ukradeno 2 kg svinjskega mesa v vrednosti 75 Din.

— Naš pones je zavest, da dosega izdelki naše industrije tute izdelke. — Posebno se to opazja pri »Mirine čokoladi, ki prav uspešno izpodriva inozemsko blago.

Bestija v ženi

Aretacija razbojnika Čaruge.

Podrobnosti o aretaciji razbojnika. — Čaruga morilec Pirk-mayerjeve rodbine.

Glasovit glasoviti ropar Čaruga je bil v Retkovcih pri Vinkovcu na Hrvaškem pred dobrim tednom prijet ropar, ki se je izdal za Nikolo Drezgic. V soboto 5. t. m. pa je v zaporu priznal, da je on glasoviti slavonki harambaša Jovan Stanislavjevič — Čaruga, kateremu orožniki tekom celih štirih let niso mogli do živga. Čaruga je bil takoj pod močno eskorto prepeljan v Osijek. Priznal je umor orožnika Tintora ter razbojniške napade v Tompojevcih, Gunji in Ivankovcu. Takoj drugega dne po njegovi aretaciji so orožniki prišli še tri njegove palčade in sicer Marka Drezgic iz Bračaca, Pavla Pripiča iz Karlobaga in Mata Krmpotića iz Gospića. Nekaj roparjev Čaruge tole, ki je bila strah in trepet cele Slavonije, je bilo že preje aretiranih. Zanimivo je, da je Čaruga zadnje mesece popolnoma nemoteno posloval v Vinkovcih kot »voljni liferant« pod imenom Nikola Drezgic. Vpokojeni orožnik Marko Drezgic je imel v Vinkovcih menišnico za vojaštvo, Čaruga pa mu je dobavljala živino. Čaruga je bil prijet v kolibi prosjaka Mije Rupčića od štirih orožnikov, ki bodo sedaj prejeli 30.000 Din nagrade, razpisanih na njegovo glavo.

O aretaciji glasovitega Čaruge so znane sedaj nekatere podrobnosti: Čaruga je v zadnjem času bival v Vinkovcih, kjer se je v bližnjem selu zaljubil v lepo devočko Mando Smolčićevo, kar je postalo zanj usodno. Obljubljal ji je, da se bo z njo poročil. Predstavil pa se je kot Mile Barič, voljni liferant iz Vinkovcev. Devočka je večkrat prihajala v njegovo raskošno opremljeno stanovanje v Vinkovcih. Igral je tam vloge premožnega in odličnega človeka ter je prijel bogate pojedine, katerim so prisostvovali ugledni in odlični možakarji iz okolice. Nekega dne neposredno pred aretacijo Čaruge je orožniška postaja v Cerni zaplenila pismo, naslovljeno na Mando Smolčićevo v Retkovcih. V tem pismu jo njen zaročnik Milan vprašuje, dali li je »hlev do tal pogoreli«. To se je nanašalo na nedavno zažgani hlev pri Retkovcih, ki so ga roparji zažgali, da bi izvabili ljudi iz sela, ter bi potem nemoteno ropali. Retkovčani pa se niso dali prevariti. Orožniki so nato na podlagi tega pisma obkolili Smolčićevo hišo, ki se nahaja zunaj sela Dubrava. Aretirali so vse člane družine ter nato odšli v Vinkovce, kjer so prijeli Milana Bariča (Čarugo), ki je izjavil da se piše »Nikola Drezgic« in da je devočki samo navtežil prvo ime. Orožniki so ga navzlic temu aretirali ter obenem zgoraj imenovane tovaršice. Vsi so bili prepeljeni v Ivanovo, kjer je bil Čaruga zasilan skupno z oropanim trgovcem Auslanderjem, kateri je v njem spoznal vodjo roparjev, ki so ga 25. novembra napadli in oropali. Na to je

bila cela družba prepeljana v Osijek, kjer bi se imelo vršiti zasliševanje soproge umorjenega nadgodarja Pirkmajerja iz Tompojevca. Ko so se vozili v Osijek, se Čaruga ni hotel peljati v tretjem razredu, temveč je doplačal zase in za orožnike karte II. razreda.

Orožniki so po konfrontaciji Čaruge s Pirkmajerjevo soprogo nadaljevali svoja poizvedovanja v Vinkovcih in začeli so sumiti, da mora biti Nikolo Drezgic Čaruga. Čaruga je bil večkrat zaslišan, ali brez uspeha. Neke noči pa je narednik Dronjak rekel psevdodrezgic: »Ti si Čaruga! Dobili smo telefonsko vest od podpokovnika Stefanovića, da bo sem privedena k zaslišanju tvoja rodbina.« Obdolženec je na to odvrnil: »Da jaz sem Čaruga! Javite im, da ni treba sem priti.« V soboto 5. jan. je bil Čaruga ponovno pripeljan v Osijek, kjer je bil zaslišan od pokovnika Stefanovića Čaruga je po dolgem obotavljanju priznal svoje zločine. O svojem življenju je pripovedoval: Rodil sem se leta 1897. v Barami občina Orahovica v Slavoniji. Njehovo rodbino so nazivali »Čaruge«. Zapustil je kmalu očetovo hišo in se izučil ključavničarstva. Leta 1916. je moral v vojaške; pobegnil pa je še istega leta iz vojske in se pridružil »zelenemu kadru«. Ključ se je po gornji Hrvatski, ponarejeval vojaške potrdila in je mnogo ljudi rešil fronte. Ob prevratu se je vrnil domov in je organiziral narodno stražo. Kot po veljnik slednje je ukazal ustreliti kmeta Stanko Bošnjaka, vsled česar je bil obsojen na štiri leta težke ječe.

Leta 1919. je pobegnil iz mitroviške kaznilnice v goste in velike slavonske šume, kjer se je pridružil »Kolu gorskih ptičev, organizaciji razbojnikov, ki jo je vodil harambaša Božo Matijević. Božo ga je z veseljem sprejel. Matijević je iz Rusije privedel kot boljševik organiziral »Kolo gorskih ptičev«, ki so kmalu postali strah in trepet vsem bogatinom v Slavoniji.

Nekega dne sta se sprla Čaruga in Matijević in so razbojniki končno po vzoru sovjetov izvolili Čarugo za svojega vodjo. Kmalu nato so se zapletli v borbo z orožniki, v kateri je Matijević padel. Čaruga se je srečno prelokel skozi obkrožujočo ga fronto orožnikov. Splošno mnenje pa je bilo, da je Čaruga vsled ljubosumnosti sam ubil Matijevića. Čaruga je bil oženjen ter se je od svoje žene ločil leta 1920.

Čaruga je doslej priznal 18 zločinov, izvršenih od začetka leta 1923. dalje. Priznal je zločine o katerih niti oblasti niso vedele. Med zločini je sedem roparskih umorov. Čaruga je priznal, da je osebnost ubil nadgodarja Pirkmajerja.

Čaruga je bil po končanem zaslišanju odpeljan pod močno eskorto v osiješko trdnjavo podzemsko ječo, kjer ga straža po en vojak in stražnik. Enaka straža je tudi pod oknom na dvorišču. Čaruga je v ostalem zelo veselo razpoložen. Pripoveduje svoje dogodke in pravi, da ga ne bi nikdar dobili živga, da ga niso zalotili v spanju. Prvi dan je celo na postelji veselo prepeval pesmico: »Vuk zavija u gori zelenoj...«

Turistika in sport.

— Slov. planinsko društvo priredi, kakor čujemo, v soboto na Svedčico 2. februarja t. l. svoj običajni planinski ples v vseh prostorih ljubljanskega Narodnega doma, na kar opozarjamo že sedaj vse planince in prijatelje nepriljubljene domače zabave.

— SK. Primorje sporoča, da se za 6. januarja sklicani redni občni zbor vrši nepreklono v nedeljo dne 13. t. m. ob 9. predpoldne v srebrni dvorani hotela Union. Dnevni red glasom pravil. V slučaju nesklepnosti vrši se pol ure kasneje nov občni zbor brez ozira na število pričujočih članov. Dolžnost slehernega člana je, da se občnega zbora udeleži. — Odbor.

— T. K. Skala. Dne 11. tm. ob 1/8. v zadnji sobi Narodne kavarne sestanek vseh smučarjev tekmovalcev kakor tudi funkcionarjev pri nedeljski tekmi. Odbor.

— Mednarodna konferenca in Jamboree skavtov se bo letos vršila v Danskem v Kopenhagnu od 10.—20. avgusta. Sestali se bodo skavti celega sveta, posebno oni iz zapadnih držav in bratske Češke in Poljske. Udeleženci bodo sami kuhali in spali v lastnih šatorih. Cena za vsakega izvidnika znaša 40 Din na dan. Zupa izvidnikov in planin v Ljubljani bo skušala po svojih močeh poslati vsaj enega naših mladih skavtov na ta zlet, kar bi bilo velikega pomena za ožje stike z veleuveljavljenimi skavtskimi organizacijami velikih držav, posebno z ameriški, angleškimi in francoskimi. Nekateri prijateljske vezi med češkimi in poljskimi skavti pa so že spletene.

— Skavtizem pred Ligo narodov. Liga narodov je spoznala, da je skavtizem najidealnejši pokret mladine in zasluži vso pažnjo. Priporoča vsem vladam, da nudijo skavtom neomejeno pomoč, kajti skavtsko vzgojena mladina bo velikega pomena v bodočem miru in medsebojnem spoštovanju narodov.

— Društvo narodov v Zemevi je enodušno sklenilo, da pozove vse učlane vlade, da dajo vose priznanje skavtskim organizacijam oziroma njihovim članom znatne popuste na železnica in ladjah in to doma kakor tudi v inozemstvu.

— Motoklub Slovenja vabi vse svoje člane k sestanku dne 12. tm. ob 8. zvečer v Rožčah, hotel Union. Dnevni red: Zimska ocenjevalna tekma.

— Motoklub Slovenija opozarja svoje člane da imajo v klubovi kavarni »Evropa« rezervirano mizo, kjer bodo članom na razpolago športne revije in časopisi. Sportski sdruay.

To in ono. HOMO RUMINANS SECUNDODENITUS.

(Tip novega človeka ali jugoslovenski civilni državni uradni model 1950)

Državni uslužbenec, ki ima po petnajstem še kako »fliko« v žepu, je bogataš. Če pa kdo zasledi v svojem žepu še po 25. kako zadolžnico Narodne banke, je v naših vrstah pravcati kapitalist. Zadnjič se mi je vrnilo, da sem se jaz sam prišteval k tem. Zgodba je pa taka-le. Napravil sem debelemu predmesnemu branjevcu, bivšemu valutnemu šibaru natanko tri strani dolg rekurz zoper odmero davka. Ko sem možakarju prebral svoj elaborat, mi je najprvo jovialno ponudil štampil »pristnega« ruma (marka: H.O. Spirit in 3 kaplje esence) in me potem potrahljal po rami rekoč: »Malo preveč učeno ste napravili vso reč in premalo gorkih ste jim povedali tem tolovajem. No, pa bo že. Ali je treba kak štampil plačati?« »20-dinarski kolek, gospode, sem odvrnil boječe, kakor da sem jaz avtor zakona o takšah pristojbinah. »Kaj, vraga, toliko? vsaj nas bodo sklekli do kože.« se razsrdil moj mecen, stopi k Wertheimovski in vzame ven dva kovčka po 10 dinarjev in en 5-dinarski bankovec. »Nate, pravi, stole je za štampil, to pa za Vaš trud. Veste, saj bi vso reč izročil odvjetniku, pa sem si mislil, kaj treba kapitaliste futrat. Dam raje za služiti kakemu uradniku, ker vem kakšni reveži ste. Če bomo z rekurzom zmacali, se bom že še revanžiral. Nisem umazan. Prošnjo kar sami podpisite. Sem vesel, da hudiča ne vidim. Kakor rečeno. Vaša škoda ne bo, če zmagamo. Pa se priporočam še za drugič. Zbogom!«

Poklonil sem se in odšel. Kakor sem ponizna duša, zdel se mi je honorar vendarle malce preskromen. 2 uri sem zaslišaval pritožnika, bil dvakrat na administraciji in enkrat na davkarji, prošnjo sem spisal sam in se sam jo bom moral oddati — vse to za 5 dinarjev! Gromska strela, pa kaj sem hotel. Da bi sam zahteval pošteno plačilo, za to sem preveč študiral ali pa premo, kakor se vzame. Če bi bil obrtnik ali trgovec, bi že znal računati. Kot odvjetnik morda še bolj. Če imas samo srednjesholsko maturo, si pa velik revež. Prekvašen s humanistično kulturo se podaš v svet materializma in izgubljen si. Vedno se boš, da bi stopil komu na kurje oko in vsacega človeka bi najraje prošil odpuščanja, da sploh živiš. No, slednjič sem se tudi s tistimi 5 dinarji spoprizajnil. Če bi mi jih bil možakar dal kmalu po prvem, bi me res jezilo. Sestindvajsetega v mesecu pa je tudi 5 dinarjev denar. Tako sem romal z njimi po mestu od enega izloženega okna do drugega, ter trpel Tantalove muke in tuhtal, kaj naj si kupim? Bal sem se že, da jo bom tako polomil, kakor Cankar s svojim grošem, kar mi pade pred neko špecerijo v oko skladovnice sočnih kvargljev. Na kvarglje sem bil svoje dni, v boljših časih kar mrtev. Pravzaprav sem se vedno, pa ne nese. Žilica požrešnosti in želja po razkošni večerji sta me res premamili, da sem korajžno stopil v štacuno in si kupil štiri kvarglje po 75 para in štiri žemljice po 50 para. »Za menoj potop.« sem si mislil in sem jo mahnil z zakladom ves srečen domov. V duhu sem si predstavljati, kako slastno mi bo dišala večerja posebno še, ko sem se spomnil, da imam doma na polici spravljeno v papir zavito slanikovo glavo od prejšnjega tedna, s katero si bom lahko namazal kvarglje, da bodo bolj pikantno, po bogatinsko dišali. Pijače — obilnatnega čaja z limono — sem pa sklenil, da se vzdržim, in sicer iz posebnega razloga. Lahko da so se mi od samih sladkih oblubij fin, ministr, kako nam bo zvišal plače, zaredile gliste in zoper te ni boljšega sredstva, kakor da počej zvečer, predno greš spat slanika in ne užiješ na to nobene pijače.

Kar zavidal sem Homerja, da ne morem v vzešenih heksametrah opevati blaženih čustev, ki so me prevevale, ko sem stopal po vijugastih stopnicah v svojo podstrešno sobico. Najprej sem že užival dobroto, ki so me čakale. Kdor je bil že kdaj povabljen v goste na očet, novo mašo ali kaj podobnega, mi bo gotovo pritrtil, da je čas pričakovanja telesnih dobrot neprimeren lepši, kot sam čas uživanja. In tako sem tudi povzlj svojo večerjo prav prozajčno brez posebnih občutkov in že nekam melanholično, ker sem uvideval bolj in bolj, da bo razkošnosti je prekmalu konec. Že sem mislil zmečkat papir, v katerem so bili zaviti kvarglji in ga zavreči, kar opazim, da imam kos ameriškega lista pred seboj. »Glas Svobode« berem. Number 112, Chicago, Illinois, Monday October 8 th 1923. Z interesom pričnem čitati in naletim med drugimi na sledečo notico: »ZANIMIVA OPERACIJA.« Buffalo, N. Y. Profesor dunajske univerze dr. Hans Finster je v sredo izvršil pred buffalskimi zdravniki zelo zanimivo operacijo. Nekemu bolniku je odstranil želodec, opravil malo operacijo v njem ter ga zopet lepo zašil na staro mesto. Ves čas operacije, ki je trajala skoro dve uri, pa je bil bolnik pri polni zavesti ter je govoril od časa do časa z zdravnikom, ki ga je operiral.

Dr. Finster je poljasnil, da se da na poseben način nspavati živčne centre, vsled česar ni potrebno nobeno uspavalno sredstvo. Zdravniki, ki so po operaciji preiskali bolnika, so izjavili, da niso opazili na njemu nobenih znakov, ki so običajni po težkih operacijah.

(Matje prih.)

Poizvedbe.

— Zgubila se je psica dobermanka, črna, 6 mesecev stara, ki sliši na ime Hera. Komar je kaj znano, naj sporoči proti nagradi na Rimski cesti št. 19, dvorišče.

Glavni urednik: RASTO PUSTOSILNPSK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR.

Najnovejša poročila.

VELIKE TEŽKOČE MED VOŽNJO ROMUNSKÉ DELEGACIJE.

V Beogradu in ibar... celi noč.

— Prograd, 10. januarja. (Izv.) Romunska delegacija do trenutka, ob 13. popoldne, ko Vam javlja situacijsko poročilo Vaš dopisnik, še ni prispela v Beograd. Nje vožnja na progi od Subotice proti Beogradu je združena z naravnost nepremagljivimi ovirami in težkočami. V snegu in viharju mora voziti vlak, ki so mu prikopleni salonski vozovi Romunov. Po poročilih iz Novega Sada je vlak vsled snežnih zametov, ki so popolnoma skoraj zametli vozove, moral obstati na progi med Novim Sadom in Vrbasom. V snegu, mrazu in viharju je delegacija prenočila v kupejih. Kolesa lokomotive so primrznila in se niso mogla vso noč premakniti. Iz Novega Sada danes odoslane lokomotive so končno izvlekle vlak iz snežnih zametov in je bilo omogočeno, da je delegacija nadaljevala vožnjo proti Beogradu.

Vaš dopisnik se je sedaj informiral na romunskem poslanstvu o prihodu zunanega ministra Duke ter je dobil zagotovilo, da je računati prihod za 2. uro popoldne. Ministra Duko sprejmeta dr. Beneš in dr. Ninčić.

Radi nepristnosti romunske delegacije je delo konference počivalo. Vršila so se samo neoficijalna posvetovanja. Dr. Beneš je razgovarjal v češkoslovaškem poslanstvu s svojimi strokovnjaki. Dr. Ninčić je konferiral dopoldne s predsednikom vlade g. Pašićem o stališču naše kraljevine namram vsem problemom, ki jih ima rešiti III. konferenca.

Ker je izgubljen en dan, bo morala konferenca svoje razprave zelo pospešiti in intenzivno delati. Po izjavi na češkoslovaškem poslanstvu ima dr. Beneš že 13. t. m. takoj odgovoriti v Pariz in London kot zastopnik Male antante v Društvu narodov ter tam predložiti vse odločitve. Za njegovo pot je že vse pripravljeno.

Danes dopoldne je bil neobvezen informativen sestanek strokovnjakov naših in češkoslovaških, ki imajo rešiti razdelitev madžarskega arhiva v smislu trianonske pogodbe. Sestanka so se udeležili univ. prof. dr. Čorović, dr. O. Rybář, dr. Witegele od naše strani in arhivar Opočenski za Češkoslovaško.

Beogradska javnost z veliko nestrpnostjo pričakuje oficalne otvoritve konference. Povsod vlada neko nervozno razpoloženje radi zakasnitve g. Duke. Upajo, da se danes popoldne vendar prične oficalna konferenca.

VELIKE NEVIHTE NA ANGLEŠKEM.

— London, 10. januarja. (Reuter.) Na zapadnem obrežju vladajo veliki viharji. Na Angleškem je padlo silno mnogo snega, ki dosega neobičajno višino.

POLOŽAJ NA GRŠKEM.

Nova grška koalicijska vlada.

Vesti o zastrupljenju želodca pri Venizelosu se uradno dementirajo.

— Atene, 9. jan. Regent je poveril Russovo sestavo nove vlade. Venizelos je pripravljen sprejeti potlel zunanega ministrstva. Konservativci so novi vladi zagotovili podporo.

— Beograd, 10. januarja. (Izv.) Po poročilu iz Aten je sestavljena z liberalci in republikanci nova koalicijska vlada. Ministrsko predsedstvo in notranje zadeve Russov, zunanje ministstvo Venizelos, vojno ministristvo Kateakis, ministristvo prosvete Sapulos, ministristvo financ Kiuderos, poljedelstvo Milona's.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 10. jan. Sprejeto ob 13.

Napram prošlemu tednu je borzni promet zadnje dneve zopet nekoliko oživel ter je bil danes prilično velik.

Potreba na devizah je bila krita z zadostno množino razpoložljivega blaga izvezemši izplačila Milano, katero je ob koncu borze primanjkovalo. V splošnem so bili tečajji malenkostno slabši kot včeraj.

V efektni ni bilo skoraj nobenega prometa. Še nadalje čvrste so ostale Exploatacija delnice. Nekaj več zaključkov je bilo storjenih v Slavoniji delnicah, katere se kupujejo pri nas v svrhu prodaje na Dunaj.

Ob zaključku notiralo:

Devize: Curih 15.54—15.64. Pariz 4.33—4.38. London 383—386. Dunaj 0.12475—0.12675. Praga 259.50—262.50. Trst 384.75—387.75. Newyork 88.70—89.70. Budimpešta 0.325—0.335.

Efekti: 7% inv. drž. pos. od 1. 1921 65—66. Ljub. kred. banka 212. Prva hrv. šted. Zagreb 985—995. Slav. banka. Zagreb 94.

Hrv. esk. banka. Zagreb 165—166. Jugosl. banka. Zagreb 152—153. Trb. prem. dr. 900 930 Exploatacija 230. Slavonija 235—241. Nar. šum. ind. 142.50—145. Guttman 1175—1820. Sečerana 1790—1810.

Valute: dolar 87.50—88.25. Iira 379.50—381.50.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 10. jan. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.45, Berlin 1.30, Amsterdam 216.60, Newyork 575.25, London 24.70, Pariz 28.30, Milan 24.85, Praga 16.70, Bukarešta 2.90, Ščija 4.10, Dunaj 0.098085.

— Trst, 10. jan. Predborza: Beograd 25.95—26, Dunaj 0.0326—0.0328, Praga 67.40—67.60, Pariz 113.50—114, London 9930—9945, Newyork 23.10—23.175, Curih 405—409.

— Dunaj, 9. jan. Devize: Beograd 793—797, London 305.000—306.000, Milan 3079—3086, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3472—3488, Praga 2067—2077, Curih 12.335—12.385. Valute: dolar 70.860—71.260, dinar 792—798, Iira 3040—3060, franc. fr. 3430—3460, češka krona 2057—2075, švic. frank 12.320—12.400.

Društvene vesti.

— Študentska je najboljša praktična pridobitev »Splošnega ženskega društva«. V njej članice po izredno spretnim vodstvom izvežbane šivile izdelujejo nove in popravljajo stare obleke, kostume, plašče in druge. Neprecenljive vrednosti je v sedanjih dragih časih, ako si zna ženska sama pri krojevati svoja oblačila. Gospodinje, uradnice, dijakine in tudi delavke imajo najlažjo priliko, da se tu praktično izučijo v šivanju. — Prijagse sprejema g. L. Kobalova, Dunajska cesta 17 dne 11. in 12. t. m. od 2. do 4. popoldne.

— Slovenski večer. Jug. napr. akad. društvo Jadran priredi dne 19. januarja t. l. vseh gornjih prstih Narodnega doma svoj priljubljeni tradicionalni »Slovenski večer« z akademijo in plesom. Podrobnejši program akademije objavimo pravočasno. Vsa bratska in ostala nam naklonjena društva prosimo, da to upoštevajo in opuste na ta dan slične prireditve. Odbor zabavnega odseka J. n. d. Jadran.

— Podružnica Jug. Matice v Kranjski gori ima svoj redni občni zbor v nedeljo 20. tm. ob 15. v hotelu »Razora« z običajnim dnevnim redom. Odbor.

— Istrani. Za petek 11. t. m. napovedani sestanek odpade. — »Soča«

Darila.

— Družba sv. CM. v Ljubljani je prejela meseca decembra 1923 sledeče prispevke:

I. Podružnice: Limbuš 40 Din; Rakke - Urec 61 Din; Laško 658 Din; Ribnica na Pohorju Din 91.25; Kostanjevica Din 185.25; Hrastnik 5. 500 Din; Hrastnik m. 348 Din; Ormož m. 336 Din; Krško 3. 360 Din; Bled Din 256.75; Mozirje 3. 271 Din; Črnomelj m. 400 Din; Črnomelj 3. 447 Din; Ljubljana: šentpeterska m. 4710 Din, šentpeterska 3. 331 Din; šentjakobsko-trnovska m. 986 Din. šentjakobsko - trnovska 3. 150 Din; I. mestna 3. 3 Din; skupaj 10.734 Din 25 par.

II. Razni prispevki: F. Dolinar, V. Dohna, 50 Din; L. Vilar, Stari trg, 100 Din; D. A. Šiškovč, Džombolj, 100 Din; K. Zupan, Sevnica, 50 Din; L. Mrnuh, Zagorje, 50 Din; F. Zorman, Sp. Šiška, 50 Din; Pavlina Seidl, Novo mesto, v spomin na pok. go. M. Heren, 50 Din; Kolo jugoslov. sester, Ljubljana, 200 Din; tvrda I. Perdan, Ljubljana, prispevek od Družbinih vzgalec, 6000 Din; Klub Primork, Ljubljana, mesto venca pok. Jos. Stritarju 100 Din; Vida dr. Baltičeva, tu. 50 Din; uprava »Slov. Narod«, tu. 93 Din; Česka obec, tu. 50 Din; E. Starkl, Foče, 72 Din; volilo pok. Alojzija Koprivca iz Grosuplja 500 Din; Aleksander Alt, Studenec, 10 Din; skupaj Din 7525. — Vsota vseh prejemkov: 18.259 Din 25 par.

Lya Mara

priljubljena filmska diva

v veseloigri

Trmoglava hčerka milijarderja

ali

Deklica iz pekla.

Pivorazredna elegantna veseloigra v petih dejanjih z izredno krasnimi velikomesnimi toaletami hčerke milijarderja. Krasne zanimive slike, ki predstavljajo dno strašnega pekla.

Cetrtek 10. januarja

Petek 11. januarja

Sobota 12. januarja

Kino

„Ljubljanski dvor“.

Gospodarstvo.

PRIMER SPLOŠNE
INDUSTRIJE Z DOMAČO.

(Na podlagi dela g. M. Saviča: Naša industrija i zanati, Sarajevo 1922.)

Uvod.

Ori omenjeno delo g. M. Saviča, našega industrijskega odeljenja min. trgovine in industrije, je zbirka posamičnih člankov avtorja, ki so izšli v »Trgovinskem Glasniku« in vsled tega ne predstavljajo sistematično sestavljen pregled o stanju naše industrije. Vendar je na delo najboljši, da edino, ki danes obstaja v tem pogledu in vrla važen berek naprej v opis našega narodnega gospodarstva. Statistično to delo ni popolno; kjer se je sam bavil s statistiko naše industrije, tega tudi pričakoval ne bo, ker vo, da je popolnoma nemogoče podati statistične naših industrijskih podjetij z vsemi statističnimi podatki kakor: kapaciteta pogonske sile, izdelana surovina končni izdelki, zaposleno delavstvo itd. in to ker se situacija prehitro menja ker nimamo institucije ki razpolaga s tako statistiko o celi državi in ker bi ta statistika, če bi ostale težave odpadle, nikdar ne bila točna, ker življenjska naša industrija s popolnoma praviimi podatki noče na dan — mogoče iz strahu pred poreznikom.

Strokovnjaku, kateremu se gre za to, da dobi sliko o stanju naše industrije in o možnostih njenega razvoja, bo Savičovo delo velika usluga. Nestrokovnjak pa bo nejebrž začuden, kolika je in zdelo se mu

mogoče popolna, ali pa, če je bil optimist — neznatna. Da se ta ali oni vrti korigira in stanje naše industrije osvetli v primeru z razvojem industrije v evropskih industrijskih državah — samo v najglavnejših potezah, to je namen teh vrst.

Slo se bo za to, da preiščemo, katere vrste industrije so pri nas zastopane, katere manjkajo, kje se one nahajajo, če izdelujejo domačo surovino, če krijejo domačo potrebo ali ne, ali dajo celo provizek za izvoz. Paralelno o tem naj teče pregled sploh v Evropi obstoječih industrij, v kolikor so za našo domačo potrebo važne in upamo, da s tem spopolnimo sodbu o naši industriji.

Vegetabilna in živalska
industrija.

Najrazvitejša in najpopolnejša je naša vegetabilna in živalska industrija. Iz domačega žita melje moko in otrobe v Vojvodini 42 parnih mlinov, v Hrv.-Slavoniji okoli 20, v Sloveniji okoli 11, v Bosni-Hercegovini 11, v Srbiji 11. Srbski mlini meljejo dovelj za potrebo Srbije, a ne onega pridelanega žita, hrvatsko-slavonski mlini izmeljejo domače žito, slovenski ne izhajajo s slovenskim pridelkom, ampak uvažajo srbsko in vojvodinsko žito. Vojvodinski mlini niso polno zaposleni vsled pomanjkanja žita. Bosanski mlini meljejo deloma vojvodinsko žito.

Krušnih tovarn imamo 2 v Zagrebu, kekse in biškote izdelujemo v Hrv.-Slavoniji 2, v Sloveniji 2 tovarnih. V tej stroki krijejo potrebo in izvažamo.

Za testenine imamo v Srbiji 2, v Dalmaciji 4, v Sloveniji 1, v Hrv.-Slavoniji 4 tovarnice. Krijejo skoraj celo potrebo.

Kvasce izdelujejo v Hrv.-Slavoniji 3, v Sloveniji 1, v Bosni 1 tovarnica. Izdelek ne krije čisto domačo potrebo.

Škrob izdeluje 7 tovarn v Vojvodini v dovoljni količini tudi za izvoz.

Tvornice za bombone imamo v Hrv.-Slavoniji 7, v Srbiji 5, v Vojvodini 3, v Sloveniji 5, v Bosni 1; predelujemo domači sladkor in inozemske kisljine in dišeča olja. Ne pokrijemo popolnoma domače potrebe.

Mesne konzerve, suho meso, suhe klobase izdelujemo v Srbiji 4, v Vojvodini 9, v Hrv.-Slavoniji 12, v Sloveniji 7 tovarnih in smo visoko aktivni. Veliko vlogo igra v Srbiji domača industrija za užičko robo in v Sloveniji z kranjskimi klobasami.

Z ozirom na surovine vstajemo semkaj tudi industrijo mila, katero zastopa v Srbiji 10, v Vojvodini 5, v Bosni 3, v Hrv.-Slavoniji 7, v Sloveniji 4 tovarnice. V tej stroki smo aktivni in uvažamo samo etična olja; mast, loj in ntr. hidrat so domači.

Istotako omenjamo tukaj sveče, katere izdelujemo v Vojvodini 4, v Hrv. Slav. 3, v Bosni 2, v Sloveniji 3, v Dalmaciji 3 tovarnah z deloma domačega, deloma uvoženega stearina in parafina in iz domačega voska in loja. Naša poraba presega 4—skrat produkcijo.

Lim in koščeno moko izdelujemo iz domačih kosti v Srbiji v 1, v Sloveniji v 2,

v Hrv.-Slavoniji v 2, v Bosni v 1 poteltit. Preostaja pa obilo za izvoz.

Koščene gumbje izdelujemo iz domačih rogov v Vojvodini v 3, v Hrv.-Slavoniji v 2, v Bosni v 1, v Sloveniji v 1 tovarnici. Ta industrija je še jako pasivna, čeprav imamo surovine v izobilju na razpolago.

Koščene češlje proizvaja v Srbiji 4, v Sloveniji 7, v Vojvodini 3, v Hrv.-Slavoniji 4, v Bosni 1 tovarnica. Tudi tukaj ne zaostaja domača industrija.

Krtače in čopiče izdelujemo v kamniški okolici kot domačo industrijo, istotako v Srbiji, v Dalmaciji imamo 1, v Hrv.-Slavoniji 2 tovarni. Surovine so domače, a svinjska diaka se izvažajo v sortiranje v Avstrijo, od koder se vrača za porabo. V tej stroki domači proizvajalci ne zadostujejo.

S fabrikacijo metelj se bavi v Vojvodini 6, v Hrv.-Slavoniji 5, v Dalmaciji 1 podjetje. Preostaja nam dovolj za izvoz.

Suše sljive izdeluje v Srbiji 14, v Bosni 9, v Hrv.-Slavoniji 3 podjetja. Ta industrija je izredno aktivna.

Z koserviranjem zelenjave in sadja se bavi v Vojvodini 1, v Hrv.-Slavoniji 3, v Bosni 2, v Sloveniji 3 tovarnice. V Srbiji postaja 1 tovarnica samo za koserviranje sadja. S produkcijo pokrijemo domačo potrebo.

Malinov sirup izdelujejo v Bosni 2, v Sloveniji 2 tovarnici in krijejo potrebo.

Ribje konzerve izdeluje iz domačih sardelj v Dalmaciji 14 podjetij. Ta industrija bi popolnoma pokrila domačo potrebo in dopuščala znaten eksport, če se ne bi naše ribe iz Italije vračale kot konzerve v zemljo.

Kavijar se izdeluje v Kladovu ob Donavi dovoljno za potrebo in izvoz.

Iz makedonskega maka se izdelata letno 100.000 kg opija za izvoz.

Olje pridelamo v Dalmaciji 6 milijonov in v Črni gori 1 milijon l. Vendar uvažamo fino italijansko olje.

Sladkorja izdelamo v Srbiji 2, v Hrv.-Slav. v 1, v Vojvodini v 5 tovarnicah polovico domače porabe, polovica se uvažuje.

Kavino prines produkcija v Hrv.-Slav. 1, v Sloveniji 2 podjetji izdeloma domače surovine, pičlo za domačo potrebo zadostno.

Gorčico izdelujejo po 1 podjetje v Hrv.-Slav. in Sloveniji.

Fabrikacije želatine manjka.

Surovega masla in sira pridelamo iz kravjega in ovčjega mleka v domači industriji in smo za najmanj 80 vagonov aktivni.

Domača kravja, svinjska in ovčja čreva predeluje 1 tovarnica v Subotici, sicer se snažijo, sortirajo in konzervirajo ter izvažajo za predelavo v inozemstvo. Izdelke v obliki strun uvažamo. Mnogo jih porabimo doma za fabrikacijo klobas.

Iz uvoženega kakav izdelujejo v Srbiji 2, v Vojvodini 1, v Hrv.-Slav. 2, v Sloveniji 1 tovarna čokolado, a se ne krije domača potreba.

Led izdelujemo v 6—7 tovarnicah.

Tobak izdelujemo v 9 drž. tovarnah in sicer domači in uvoženi. Domači tobak pa izvažamo.

Vidimo torej, da smo v industriji skoraj prav dobro zastopani in v precej pogonah smo eksploaterji.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša srčno-ljubljana žena odnosno mati, gospa

Franciška Fortuna

bivša babica

včeraj popoldne ob pol 2. uri, po daljši bolezni, v starosti 69 let, previdena s tolažili sv. vere udano preminula.

Pogreb se vrši jutri v petek 11. januarja t. l. popoldne ob 3. uri iz hiralnice na Vidovdanski cesti k sv. Križu.

Ljubljana, 10. januarja 1924.

Franc Fortuna, soprog. Fanka Banyel roj. Fortuna, hči.

Brez posebnega obvestila

Potri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš predobri in nepozabni soprog, oče, sin, brat in stric, gospod

dr. Bogomil Senekovič

dvorni svetnik itd. itd.,

včeraj, dne 9. januarja 1924 ob 19. po dolgi, mučni bolezni, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 11. januarja 1924 ob 15. iz hiše žalosti, Gradišče 8, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1924.

Olga roj. Hren, soproga. — Olga, Milena, Fedor, Andreja in Bogomila, otroci. — Filomela in Andrej Senekovič, stariši. — Filomela, Pavla por. Kosin in Miroslav, sestri in brat. — Miroslav, nečak.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je naš predobri soprog, oče, stari oče, brat in tast, gospod

Boštjan Tome

posestnik in gostilničar v Sp. Šiški,

danes 10. t. m. po dolgi in mučni bolezni mirno preminul v 73. letu svoje starosti.

Pogreb predragga pokojnika bo iz hiše žalosti, Celovška cesta štev. 14, v soboto ob pol treh na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, 10. januarja 1923.

Žalujejoča družina Tome in Kačič.

Pisalni stroji, potrebštine
mekanična delavnica
(poravnjalnica)

L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6-1.

Iščemo 3-4 mašinske in 3-4 kujače za ožkotne lokomotive. Ponudbe je poslati na Tehnično podružnico »RAD« Topola kod Mladenova (Srbija).

Obnovite
naročnino

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini iz izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.— Razpošilja drništvo

»Vinarstva šola« v Kranju.

Stalna zaloga: Herzmansky, Koriska, Urbanec in drogerija »Adria«.

Prager Presse
za Jugoslavijo.

Ta najboljši informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40.— mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav Male Antante.

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

Službe

Vajenca

ali vajenka sprejme Narodna knjigarna, Ljubljana, Prešernova ul. št. 7.

Iščem mesarskega pomočnika.

Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 231

Kontoristinja,

zmožna vseh pisarniških del, išče službo v trgovini ali pisarni. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 220

Dva krojaška vajenca

se sprejemata. — Več se poizve v trgovini Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. 294

Kolarski pomočnik,

soliden in marljiv, — se sprejme takoj pri Vinko Augustinčiču (Jaska) Jasstrebarsko. 286

Iščem za takoj

primerno stalno službo kot pisarniška moč, skladiščnik, pošten ali sluga pri kakem uradu oziroma trdnici; sem soliden in pošten. — Ponudbe pod »Zanesljivost« na upravo »Slov. Narod«. 289

Tovarna kovin

v Ljubljani sprejme vajence z zelo dobro solsko izobrazbo; nadalje vajenca za laboratorij z najmanj štiri razredi srednje šole in ne sme imeti nad 17 let. — Ponudbe pod »Tovarna kovin« na upravo »Slov. Narod«. 286

Kot stavbnik,

oziroma prvi delovodja želi vstopiti energični strokovnjak, vešč v vseh vrstah, betoniranih in železobetonskih, ter v vseh vodnih stavbah, kakor v mostovih, turbinah in elektrarnah. Službo nastona lahko takoj. — Ponudbe pod »Zurjen stavbenik« na upravo »Sl. Narod«. 285

Hlapec,

oženjen, priden, z izpričevanji, se sprejme takoj za težka dela. — R. Smielowski, arhitekt in mestni stavbnik, Ljubljana, Rimska cesta 2. 278

Zdrav deček

iz bojske hiše, 15 let star, išče mesta kot vajenec v trgovini s specerijskim blagom; najraje na Štajerskem. — Naslov: Marja Burger, Zg. Šiška 40. 275

Prodaj

Naprodaj

sedem letnikov časopisa »SLOVENEČE«, politični list za slovenski narod (od 29. VI. 1914 do 31. XII. 1920.) Naprodaj samo skupaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 86

Dva letilna stroja

(št. 8 in 10) naprodaj. — Zgornja Šiška 97. 197

Lahke sani

(kolesni) naprodaj. — Na ogled v Šiški, Sv. Jerneja cesta (pri sedlarju B. Belantiču). 302

Zapravljenček

(brek), malo rabljen, lepo izdelan, s šestimi sedeži, ceno naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 289

Vinski sodi!

Večje število dobro ohranjenih vinskih sodov od 200 do 2000 litrov — po ugodni ceni naprodaj. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 290

Moderna svilena večerna toaletta

po jako ugodni ceni naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 306

Prodajam suha bukova drva

na drobno in na debelo, žagana in v polenih, postavljena tudi na dom. — Jože Plankar, Dolenjska cesta 5. 255

Spalnica

iz mehkega lesa, belo emažirana, fino delo, je naprodaj kompletna z modroci ali brez modrocev. — Josip Judnič, mizar, Stranska vas, pošta Semič. 239

Kupim

Divjega kostanja vsako množino kupi po najvišji ceni — trdnica Paternost & Remic, Ljubljana. — Prosimo takojšnje ponudbe. 274

Lepega zdravega krompirja

kupim vsako množino. Najnižje ponudbe, samo za vagonске naklade, prosim na naslov: Franjo Goslić, Celje. 287

Stanovanja

Meblovana soba z električno razsvetljavo se takoj odda. — Zaloška cesta 18 (Novi Vedmat). 251

Meblovana soba

s separatnim vhodom in električno razsvetljavo se takoj odda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 277

2 meblenovani sobi

v mestu (električna luč) oddam takoj proti posojilu 12.000 Din. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 246

Meblovano sobo

išče za takoj mirna in solidna starejša dama. — Ponudbe je nasloviti na naslov: »Hydra« d. d., Ljubljana, Mestni trg 25. 241

Oporemljeno sobo

s posebnim vhodom v središču mesta pri boljši družini, ako mogoče s hrano, išče za februar soliden samski trgovec. — Takojšnje ponudbe pod »Soba 1/248« na upr. »Slov. Narod«. 248

Meblovano sobo

s kuhinjo ali souporabo kuhinje — išče zakonski par. — Ponudbe pod »Takoj ali s 1. februarjem t. l. 282« na upravo »Sl. Narod«. 282

Oddam dve sobi

v Ljubljani, blizu kolodvora (približno 45 m²) za pisarno ali kako drugo snažno podjetje. — Pisemne ponudbe z natančnimi podatki pod »Dve sobi/276« na upravo »Sl. Narod«. 276

Elegantno opremljena soba

(salon) s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, v središču mesta, se odda kot pisarna ali stanovanje dobro situiranemu gospodu, kateremu je višina najemnine postranska stvar. — Ponudbe na upravo »Slovenskega Naroda«. 249

Lokali

Trgovski lokal

na najpomembnejši točki v centru, pripraven za gostinstvo, z večletno pogodbo, lastnimi portali in izločbami, se odda proti primerni odstopnini potom Realitete pisarne »Poseste« v Ljubljani, Poljska cesta 12.

Dopisovanje

Resna ženitev. Dva gospoda lepe znanosti, značajna, 32 do 33 let, prvi industrijalec, drugi odvetnik, — želita iskrenega, plemenitega znanja z enakimi gospodami, dobrega, plemenitega značaja, s primerenim premoženjem. Mlade vdove niso izključene. — Pošten, odkrit in resničen življenjski, ki se vrne, pod šifro »Odkritost« predpogoj skupni sreči/266« na upravo »Sl. Narod«. 12961

Diamant

tvornice Hauser in Sobotta, Dunaj. Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljši pekarski sredstvo ter prekaša vse ostale dosedanje nadomestke. — Čuvajte se sličnih potvorb, naj bo prejšnji ali tekočini! Zatehajte samo originalni »Diamant«! — Glavno zastojstvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strossmayerjeva ulica br. 10, Zagreb. 12961

IMBr. 17624/24

Oglas.

Upravi državnih monopola potrebna je jedna nova ili upotrebljavana parna stabilna lokomotila od 150 konjskih snaga sa jednim komplet dreštom generatorom sa 150 volti i 50 perioda sa priborom.

Ponude dostaviti do 15. januara 1924 god.

Iz Odeljenja Industrije Uprave Državnih monopola IMBr. 17624 od 27. dec. 1923 god. u Beogradu.

Na dobro domačo hrano

sprejemem dnevno abonente, rezervne in vpokojene častnike. Cena Din 20.— dnevno

Za dovoljenje se vpraša g. podpolkovnika Igovića.

Antonija Burger, restavratorka častniškega doma, Vojašnica Vojvode Mišića.

Wertheim - blagajne

za vzidanje, vloma in ognjavarne, v vsakem stanovanju oziroma prostoru z majhnimi stroški nevidno namestljive, v 6 različnih velikostih dobavljiva in popis s cenikom brezplačno razpošilja Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18. Provijsijski zastopniki naj se javijo!

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da otvorim v soboto 12. januarja filijalko za prodajo svežega in prekaljenega konjskega mesa in salame lastnega izdelka. Prodajalo se bo v soboto popoldne, v torek popoldne in četrtek popoldne v bližini pošte. Skrbel bodem za najboljši b'ago.

Se priporoča
Pušnik Rudolf, konjski mesar, Ljubljana, Rimska cesta 19.